

16. Torstaina 16 päivänä toukokuuta 1991

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Esitellään:

1) Raha-asia-aloitteet 1—359 S. 296

1 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta ammattikorkeakoulukokeiluihin Vaasan läänissä

2 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta lisävastuutuksena Lehtimäen opiston toiminnan tukemiseen

3 Ala-Harja: Määrärahan osoittamisesta Ilmajoen Musiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen

4 Ala-Harja: Määrärahan osoittamisesta Hangaskylän Kipinä 22 ry:n seurantalon rakentamiseen

5 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Rengonharjun lentokentän rakentamiseen

6 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta tupakoinnin ja alkoholin käytön vähentämiseen tarkoitettuihin TV-tietoiskuihin

7 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta alkoholihaittoja ja niiden kustannuksia koskevaan tutkimukseen

8 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Karhunojan ja Riihikosken välisen tien rakentamiseen

9 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Virttaan ja Yläneen välisen tien suunnitteluun

10 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittami-

sesta Nuorisokasvatusliiton opetusohjelmaan tapakasvatuksen edistämiseksi

11 Alho ym.: Määrärahan osoittamisesta EELAKin toiminnan tukemiseen

12 Alho ym.: Määrärahan osoittamisesta AVANTI-orkesterin toiminnan tukemiseen

13 Alho ym.: Määrärahan osoittamisesta Sysmän Suvisoitto -nimisen tapahtuman tukemiseen

14 Alho ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomi—Nicaragua-seuralle

15 Alho ym.: Määrärahan osoittamisesta Nuorisokasvatusliitolle päiväkotien terveyskasvatusta tukevan aineiston tuottamiseen

16 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta laatukirjallisuuden tuotantotukeen

17 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta jazzmusiikin edistämistä varten

18 S.-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Pentinkulman päivien järjestämiseen

19 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta uusiutuvien energiavarojen hyödyntämisen yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen

20 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta suomalaisen luuytimensiirtorekisterin perustamiseksi

21 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun Kulttuurikeskuksen saneeraukseen

22 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorisotyötä tekevien kansalaisjärjestöjen kulttuuriohjaajien palkkaukseen

23 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta epäkaupallisen paikallisladioluvan saaneiden radioiden projektitoiminnan tukemiseen

- 24 Backman ym.: Määrärahan osoittamisesta kansalaisjärjestöjen ympäristönsuojeluprojekteihin
- 25 Björkenheim: Määrärahan osoittamisesta Vaasan radan sähköistämiseen
- 26 Dromberg ym.: Määrärahan osoittamisesta poliisivirkojen perustamiseksi Uudenmaan läänin
- 27 Dromberg: Määrärahan osoittamisesta Vantaan Lapsiballetti ry:n toiminnan tukemiseen
- 28 Dromberg: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 132 liikenneturvallisuusjärjestelyihin Klaukkalassa
- 29 Dromberg: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 6 (Koskenkylä—Kymen piirin raja) rakentamiseen
- 30 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta ns. työyhteisöneuvojaprojektin toteuttamiseksi Pirkanmaan alueella
- 31 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutin toiminnan tukemiseen
- 32 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Oriveden kaupungin vedenhankinta-projektin toteuttamiseen
- 33 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välille Toijala—Viiala
- 34 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta taantuvien teollisuusalueiden tukikeiluun eräissä Hämeen läänin kunnissa
- 35 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta elatusvelvollisten taloudellisen aseman parantamiseksi
- 36 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta työajan lyhentämisestä johtuvien lisävirkojen perustamiseen terveydenhuoltoon
- 37 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta sapattivapaan tutkimus- ja selvitystointintaan
- 38 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien kulttuuritoiminnan tukemiseen
- 39 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Jämsän—Kaipolan tien rakentamiseen
- 40 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Kärkisten salmen sillan rakentamiseen
- 41 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Jämsän, Korpilahden, Muuramen ja Joutsan venesatamien varustamiseen
- 42 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen—Jyväskylän—Pieksämäen radan sähköistykseen
- 43 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Jämsän—Jyväskylän maakuntauran mallireitin rakentamiseen
- 44 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymenlaakson varuskuntien saneeraukseen
- 45 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta ns. FMS-järjestelmän kehittämiseen Lappeenrannan teknillisessä korkeakoulussa
- 46 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta ammattikorkeakoulukokeilun käynnistämiseen Kymenlaaksossa
- 47 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymen läänin kautta kulkevan transitoliikenteen kehittämiseen
- 48 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta HELI-ratahankkeen yleissuunnitelman laatimiseen
- 49 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymen läänin ja Neuvostoliiton rajanläheisten alueiden ympäristönsuojelun yhteistyöprojektille
- 50 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson virkistysalueiden valtionavustuksiin
- 51 Häkämies ym.: Määrärahan osoittamisesta Repoveden ydinalueen lunastamiseksi valtiolle
- 52 Jokiniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta läänien kehittämisrahaan
- 53 Jokiniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Ylämyllyn varuskunnan kasarmien peruskorjaukseen
- 54 Jokiniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseudun pienyritystoiminnan edistämiseen
- 55 Jokiniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta kalatalouden edistämiseen Pohjois-Karjalassa

- 56 Jokiniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Honkalammen—Viinijärven tien rakentamiseen
- 57 Jokiniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Ihalansalmen sillan rakentamiseen
- 58 Järvilahti ym.: Määrärahan osoittamisesta läänien kehittämisrahaan
- 59 Jääskeläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion virastotalojen rakentamiseen Uudenmaan läänissä
- 60 Kaarilahti ym.: Määrärahan osoittamisesta Kaksikerran järven ojaavesisuunnitelman toteuttamiseen Turussa
- 61 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän lastentarhanopettajaopiston rakentamiseen
- 62 Karhunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hyvinkään pesäpallostadionin rakentamiseen
- 63 Karhunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hyvinkään itäisen ohitustien rakentamiseen
- 64 Karhunen ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan alikulkutunneleiden rakentamiseen Hyvinkäällä ja Keravalla
- 65 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulun yliopiston Kainuun korkeakoulun suunnitteluun
- 66 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulun yliopiston Kajaanin mittalaitelaboratorion tila- ja laitehankintoihin
- 67 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kajaanin talviharjoitteluhallin rakentamiseen
- 68 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Paljakan monitoimitalon rakentamiseen Puolangalle
- 69 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorison myönteisten elämäntapojen edistämistä tarkoittavaan kasvatustoimintaan
- 70 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta poliisin virka-aseistuksen uusimista varten
- 71 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta poliisin henkilökohtaiseen käyttöön tarvittavien suojaliivien hankkimista varten
- 72 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Rauman varuskuntaan kuuluvan Kuuskajaskarin linnakkeen monitoimihallin rakennustöiden aloittamiseksi
- 73 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Suomen YK-koulutuskeskuksen esikuntarakennuksen rakentamisen aloittamiseen Kankaanpäässä
- 74 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Satakunnan tiedekorkeakoulun perustamista varten
- 75 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta lukion perustamiseksi Noormarkkuun
- 76 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Merikarvian koulukeskuksen lisätilojen rakentamiseen
- 77 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta peruskoulun ala-asteen koulutilojen rakentamiseen Lapin Tl. Kirkonkylän koululle
- 78 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Noormarkun koulun ala-asteen opetustilojen saneeraukseen
- 79 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Eurajoen kristillisen opiston asuntolan rakentamiseen
- 80 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Länsi-Suomen opistolle uuden oppilasasuntolan rakentamiseen
- 81 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Kokemäen maatalous- ja puutarhaoppilaitoksen työpajarakennuksen laajentamiseen
- 82 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Kullaan metsä- ja puutalouden oppilaitoksen lisäopetustilojen ja oppilasasuntojen rakentamiseen
- 83 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta presidentti Risto Rytin muistomerkkihankkeen toteuttamista varten
- 84 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta autokatsastusaseman rakennustöiden käynnistämiseksi Parkanossa
- 85 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Kankaanpään autokatsastusaseman lunastamiseksi valtiolle
- 86 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta

Kokemäen autokatsastusaseman lunastamiseksi valtiolle

87 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Satakunnan tiepiirin perustamista varten

88 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Kankaanpään tiemestaripiirin tukikohdan rakentamiseen

89 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 3 parantamistöiden aloittamiseen Hämeenkyrössä

90 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kantatie n:o 42 perusparantamiseen välillä Eura—Raijalan risteys

91 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 207 peruskorjaukseen välillä Lappi Tl.—Hinnerjoki

92 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Virttaan—Säkylän maantien n:o 211 peruskorjaukseen

93 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi maantien n:o 247 yhteyteen ja tien peruskorjaukseen välillä Jaara—Tervahauta Kiikoisissa

94 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 261 (Niinisalo—Jämijärvi—Kilvakkala) peruskorjauksen aloittamiseen

95 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 270 parantamiseen välillä Pynäinen—Honkakajoki

96 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 273 peruskorjaukseen Karvialla

97 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 332 peruskorjausta varten välillä Parkano—Hämeen läänin raja

98 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 660 peruskorjaukseen Merikarvialla

99 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Suodenniemen—Kilvakkalan maantien n:o 2594 peruskorjausta varten

100 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Hirvilahden—Kyrönlahden maantien n:o 2771 peruskorjaamiseen Viljakalassa

101 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta

Ilmiön paikallistien n:o 12735 peruskorjaamiseksi Huittisten ja Punkalaitumen alueella

102 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta paikallisteiden n:ot 12871 ja 12875 peruskorjausta varten Nakkilan Järvikylässä

103 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta paikallistien n:o 12903 peruskorjaamiseksi Kullaalla ja Ulvilassa

104 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Kortejärven paikallistien n:o 12953 peruskorjaamiseen Äetsässä ja Kiikoisissa

105 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta eritasoristeyksen rakentamiseen valtatie n:o 23 sekä maanteiden n:ot 258 ja 271 risteysseen Kankaanpäässä

106 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta eritasoristeyksen rakentamiseen Eurajoen kirkonkylässä

107 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta risteysjärjestelyihin Huittisissa

108 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta Tampereen—Vaasan valtatie sekä Häijään—Kyröskosken maantien risteysrakentamiseen eritasoristeykseksi

109 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi valtatie n:o 3 yhteyteen Ikaalisista Kilvakkalaan ja Tuomarlaan

110 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi valtatie n:o 8 yhteyteen välille Pori—Luvia

111 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi valtatie n:o 8 yhteyteen välille Lapijoki—Olkiluodon risteys—Eurajoen kirkonkylän risteys

112 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakennustöiden aloittamiseen maantiellä n:o 2453 välillä Nakkila—Harjavalta

113 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi välillä Karkun keskusta—Heinoo Vammalassa

114 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 8 ja siihen liittyvien yleisten

teiden liikenneturvallisuuden parantamiseen
Luvialla

115 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta
Inkulan maantiesillan uusimiseksi Viljakka-
lassa

116 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta
rataosien Kokemäki—Pori, Kokemäki—
Rauma ja Tampere—Pori/Rauma peruskor-
jaukseen

117 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta
lievävammaisten sotainvalidien kuntoutuk-
seen

118 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta
rintamaveteraanien hammashuollon järjestä-
miseen

119 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta
sodan aikana rasittavissa tehtävissä toiminei-
den kotirintaman naisten kuntouttamiseen

120 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta
sotaleskien kuntoutukseen

121 Korhonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta peruskoulun elämisentaidon opetusoh-
jelman tuottamiseen

122 Korva ym.: Määrärahan osoittamisesta
Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostami-
seen

123 Korva ym.: Määrärahan osoittamisesta
Kemin—Kemijärven—Kelloselän radan pe-
rusparantamiseen

124 Koskinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Lepaan kotitalousoppilaitoksen raken-
nusten saneeraukseen

125 Koskinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Forssan kehräämöalueen peruskorjauk-
seen

126 Koskinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Työväen Musiikkitapahtuman tukemi-
seen

127 Koskinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Pernunnummen—Keritynjärven suoje-
lalueen toteuttamiseen

128 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin

129 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Valtimon metsäoppilaitoksen lisäraken-
tamiseen

130 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Rääkkylän kansanmusiikkikeskuksen
toiminnan tukemiseen

131 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Pohjois-Karjalan tiepiirille yleisten tei-
den perustienpitoon

132 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Nurmeksen—Kontiomäen rataosan
perusparantamiseen

133 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta yritysten tutkimustoiminnan tukemi-
seen

134 Kuittinen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Kuntokallio-Säätiölle pääomakustan-
nuksiin

135 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Outokummun kaivosmiljöön entistämi-
seen

136 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Outokummun kaivoseurusteleelle

137 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta tiestön parantamiseen Polvijärvellä

138 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Ohtaansalmen sillan rakentamiseen

139 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Viisi leipää -palvelukotiyhdistyksen toi-
mitilojen hankintaan Ilomantsissa

140 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta puutteellisesti asuvien asuntojen korjaa-
miseen Outokummussa

141 Laakso: Määrärahan osoittamisesta
Yleisradiolle kulttuuri- ja lastenohjelmien
tuotantoon

142 Laakso ym.: Määrärahan osoittamisesta
neljännen linjaraiteen rakentamiseen välillä
Helsinki—Tikkurila

143 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta eräiden virkojen perustamiseksi Heino-
lan kurssikeskukseen

144 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Heinolan kurssikeskuksen rakennus-
hankkeeseen

145 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittami-
sesta Hartolan opiston rakennusavustukseen

146 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittami-

sesta Savonradan yleissuunnittelun aloittamiseen

147 Lahti-Nuuttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Valkeakosken Työväen Musiikkitahtuman avustamiseen

148 Lahtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnan tukemiseen

149 Lahtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta pienyrittäjien saamisten turvaamiseen konkurssitapauksissa

150 Lahtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtakunnallisen kemikaalilaboratorion suunnitteluun

151 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta taloudellista yhteistyötä Neuvostoliiton kanssa edistävän rahoitus- ja neuvontapalveluksen perustamiseksi

152 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Euroopan taloudellisen yhdentymisen aiheuttamien alkoholi- ja terveyspoliittisten ongelmien selvitystyöhön

153 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallisten raittiusjärjestöjen toiminnan tukemiseen

154 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Saaristomeren alueen ja Lounais-Suomen saariston öljyntorjunnan kehittämiseen

155 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun ja Porin läänin kunnille vuokra-asuntojen rakentamiseen

156 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen opetustilojen rakentamiseen

157 Laurila ym.: Määrärahan osoittamisesta Kampin—Töölönlahden kulttuurirakennusten rakentamiseen

158 Laurila ym.: Määrärahan osoittamisesta Epilepsiasäätiön toiminnan tukemiseen

159 Lax ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan Prikaatin henkilöstön- ja johdonkehittämishjelmaan

160 Lax ym.: Määrärahan osoittamisesta Hankoon perustettavan Itämeri-tiedekeskuksen suunnitteluun

161 Lax: Määrärahan osoittamisesta Jaka-

rin—Kaalahden—Sarvisalon tieyhteyden suunnitteluun

162 Lehtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kansalaiskasvatuksen Keskukseen nuorisotiedotustoiminnan kokeiluun

163 Lehtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen maanhankintaan

164 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen rakennusten saneeraukseen

165 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän yliopiston liikuntafilosofian yliassistentin viran perustamiseen

166 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 4 perusparantamisen aloittamiseen Äänekoskelta pohjoiseen

167 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Launeen peruskoulun laajennukseen ja peruskorjaukseen Lahdessa

168 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 295 (Levanto—Putula) perusparantamiseen

169 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 3132 (Kopsuo—Nuoramoinen) perusparantamiseen tieosuudella Vesivehmaa—Kalkkinen

170 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Koskimyllyn paikallistien n:o 14033 perusparannukseen Hollolassa

171 Lindroos ym.: Määrärahan osoittamisesta Hallin varuskunnan rakentamiseen

172 Lindroos ym.: Määrärahan osoittamisesta Keurusselän musiikkikoulun perustamiseen

173 Lindroos ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuoreveden Hallin—Mäntän tien päällystämiseen

174 Linnainmaa ym.: Määrärahan osoittamisesta lisävirkojen perustamiseen Helsingin hovioikeuteen

175 Linnainmaa: Määrärahan osoittamisesta Espoon nimismiespiirin ajoneuvohankintoihin

176 Linnainmaa: Määrärahan osoittamisesta

kantatien n:o 51 perusparantamiseen välillä Haukilahti—Helsinki

177 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Kuusankosken terveydenhuolto-oppilaitoksen kehittämiseen

178 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Anjalan koulutilan henkilökunnan asuinrakennuksen rakentamiseen

179 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Jamilahden kristillisen kansanopiston päärakennuksen kunnostamiseen

180 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Valkealan kristillisen kansanopiston rakennusavustukseksi

181 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Haminan satamaan johtavan syväväylän rakentamiseen

182 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Virolahden Klamilan vene- ja kalasataman rakentamiseen

183 Louvo: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien hammashuollon järjestämiseen

184 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Sotainvalidien Veljesliiton Kymen piirille sotainvalidien ja heidän puolisojensa kuntoutus- ja virkistystoiminnan järjestämiseen

185 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Kymen vesi- ja ympäristöpiirin laboratorion laajentamiseen

186 Luttinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen Lahden konsultointiyksikön perustamiseen

187 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinkokeita vähentävien ja korvaavien menetelmien kehittämiseen

188 Markkula ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorisoinstituutin perustamiseen

189 Mattila ym.: Määrärahan osoittamisesta läänien kehittämisrahaan

190 Mattila: Määrärahan osoittamisesta Raudaskylän kristillisen opiston toiminnan tukemiseen

191 Mattila: Määrärahan osoittamisesta kalastusmestarin viran perustamiseen Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Kalajoen tutkimusasemalle

192 Mattila ym.: Määrärahan osoittamisesta turvapuhelinten hankkimiseksi vanhuksille

193 Mattila ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuulonhuoltoliitto ry:lle kuulovammaisten ryhmäkuuntelulaitteiden hankkimiseksi

194 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta läänien kehittämisrahaan

195 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Keskushakkiliiton toiminnan tukemiseen

196 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Työväen Shakkiliiton toiminnan tukemiseen

197 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Valkeakosken työväentalon korjausavustukseen

198 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Ingvalsbyn ja Prästkullan välisen paikallistien korjaamiseen ja asfaltoimiseen

199 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallistien Lappers—Päivölä—Degerby peruskorjaamiseen ja asfaltoimiseen

200 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden koulutuskeskuksen siirtämiseen Karjaalle

201 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Hämeen lomakodin kannatusyhdistykselle Järvelän lomakodin pääomakustannuksiin

202 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta terveystieteiden tupakka-aineiston tuottamiseen kehitys- ja aistivammalaisille

203 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta Värtsilän Niiralan tulliaseman rakentamiseen

204 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta ammattikorkeakoulukokeiluihin ja nuorisosteen koulutuksen kehittämiseen

205 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuun Laulujuhlien tukemiseen

206 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta urheiluopistojen harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin

207 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta puutteellisten asuntojen korjaustoimintaan

208 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta

Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle

209 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Uuraisten kirjasto-nuorisotalon rakentamiseen

210 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen kotitalousopettajaopiston lisärakentamiseen

211 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 4 perusparantamiseen välillä Äänekoski—Keski-Pohjanmaan piirin raja

212 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta paikallistien n:o 16563 perusparantamiseen välillä Jämsä—Kaipola

213 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta koulutuskeskuspalvelun rinnastamiseksi rintamapalveluun

214 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta inkeriläisten veteraanien saattamiseksi rintamatunnuksen piiriin

215 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta veteraanikuntoutuksen tehostamiseen

216 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta kahden viikon kuntoutusjakson osoittamiseen kaikille rintamaveteraaneille

217 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen ja virkistystoimintaan

218 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta sotaleskien ja kotirintamanaisten kuntoutukseen

219 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta sotiemme invalidien ja rintamamiesten asuntojen korjaamiseen

220 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta Kankarin paikallistien n:o 13341 loppuun rakentamiseksi

221 Mölsä ym.: Määrärahan osoittamisesta Ruotsinpyhtään ruukin rakennusten saneeraus

222 Niinistö: Määrärahan osoittamisesta Kuusjoen ja Halikon kuntakeskusten välisen paikallistien peruskorjaamiseen

223 Niinistö: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Halikossa

224 Niinistö: Määrärahan osoittamisesta eritasoristeysten rakentamiseksi rantaradalle Salossa

225 Nordman ym.: Määrärahan osoittamisesta Taideteollisen korkeakoulun Länsi-Suomen muotoilukeskuksen toimintaan Vaasassa

226 Nordman ym.: Määrärahan osoittamisesta Vasa övningsskola -nimisen koulun lukion peruskorjauksen suunnitteluun

227 Nordman: Määrärahan osoittamisesta nuorison leiri- ja kurssikeskuksen laajentamiseen Kiilissä

228 Nordman ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 678 perusparantamiseen välillä Nyby—Dalback

229 Nordman ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 17245 perusparantamiseen välillä Norra Vallgrund—Söderudden

230 Nordman: Määrärahan osoittamisesta Storkorsin keskuskalasataman huoltorakennuksen rakentamiseksi Korsnäsiin

231 Nordman ym.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan lentoterminaalin laajentamiseen

232 Näsi ym.: Määrärahan osoittamisesta porotalouden opistotasaisen koulutuksen aloittamiseksi Kittilän maatalousoppilaitoksessa

233 Näsi ym.: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän lentoaseman ylläpidon siirtämiseksi Ilmailulaitokselle

234 Näsi ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Suomen matkailun kehittämisselityksen perustamiseen

235 O. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta ns. vallankäyttöselvitykseen

236 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta kehitysavun pitkän aikavälin ennusteisiin

237 Paloheimo ym.: Määrärahan osoittamisesta YK:n väestörahan (UNFPA) toimintaan

238 Paloheimo ym.: Määrärahan osoittamisesta tulevaisuustutkimuksen professuurin perustamiseen Helsingin yliopistoon

239 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta atk-tekniikan aikuisopetukseen

- 240 Paloheimo ym.: Määrärahan osoittamisesta raideliikenteen jatkoylehteyksien kehittämiseen
- 241 Paloheimo ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristövaikutusten arvioinnin liittämiseksi valtion tulo- ja menoarvioon
- 242 Paloheimo ym.: Määrärahan osoittamisesta jätehuollon edistämiseen
- 243 Paloheimo ym.: Määrärahojen osoittamisesta Keski-Uudellemaalle rakennettavaa jätevedenpuhdistamoa varten
- 244 Pekkarinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän yliopiston Ylistönrinteen III rakennusvaiheen toteuttamiseen
- 245 Perho-Santala ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten syöpä- ja veritautien hoitoa varten Turun yliopistollisessa keskussairaalassa
- 246 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan yliopiston kielten laitokselle Espoon, Vaasan ja Kokkolan kielikylpykoulujen jatkotestaukseen
- 247 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Nylands Svenska Ungdomsförbund-nimiselle yhdistykselle paikallisradiotoimintaan
- 248 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kaksikielisten perheiden yhdistyksen toiminnan tukemiseen
- 249 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Pakolaisten Kulttuuriyhdistys Rio Negrón toiminnan tukemiseen
- 250 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Samaria-keskuksen tukiasuntojen kunnostamiseen Porvoossa
- 251 S. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen linnan neuvottelukunnan perustamiseen
- 252 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta postitoimipaikkojen säilyttämiseksi
- 253 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun yliopiston ja Neuvostoliiton tiedeakatemian biotekniikan yhteislaboratorion jatkorahoitukseen
- 254 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta Ruskon—Vahdon maantien perusparantamiseen
- 255 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun kaupungin vajaakuntoisten ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen kehittämisen- ja kokeiluyksikön perustamiseen
- 256 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta avustuksena Kuusamon kansanopistolle
- 257 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta avustuksena Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys ry:lle Iijoki-soudun järjestämistä varten
- 258 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta luonnonhoitotilojen perustamista ja ylläpitämistä varten
- 259 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta luonnonmukaisen maa- ja metsätalouden tutkimusta varten
- 260 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta maaseudun uudentyyppisten tuotanto- ja asuinyhteisöjen kokeiluja varten
- 261 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyviin tutkimuksiin
- 262 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta Oulujärven kalatalouden kehittämiseen
- 263 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta vanhojen kotieläinrotujen säilyttämiseen geenipankkina
- 264 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta korvaukseksi Posti- ja telelaitokselle syrjäseutujen postitoimipaikkojen säilyttämiseksi
- 265 Rauramo ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tieverkon kehittämiseen
- 266 Renlund: Määrärahan osoittamisesta Ähtävän- ja Purmonjokien alajuoksun ruoppamiseen
- 267 Renlund ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 741 rakentamiseksi tieosuudella Lillby—Kortesjärvi
- 268 Renlund ym.: Määrärahan osoittamisesta Hirvlinnin—Kantlinnin maantien peruskorjaamiseen
- 269 Renlund ym.: Määrärahan osoittamisesta Kruunupyyn lentokentän kehittämiseen
- 270 Renlund ym.: Määrärahan osoittamisesta terveydenhuollon henkilöstön päihteiden käytön ennaltaehkäisytyön jatko- ja täydennyskoulutukseen

- 271 J. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Salon—Teijon—Mathildedalin tieyhteyden parantamiseen
- 272 Rusanen: Määrärahan osoittamisesta Tanhuvaaran Urheiluopiston asuntolanhanketta varten
- 273 Rusanen: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin lentokentän investointi- ja ylläpitokustannuksiin
- 274 Rusanen: Määrärahan osoittamisesta Helsingin kauppakorkeakoulun Mikkelin pienyrityskeskukseen tukisäätiölle pk-yritysten tutkimiseen
- 275 Rätty ym.: Määrärahan osoittamisesta magneettikuvauslaitteen hankkimiseksi HYKSin lastenklinalle
- 276 Rönholm ym.: Määrärahan osoittamisesta Naantalin musiikkijuhlien järjestämistä varten
- 277 Röntynen: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon kuntien yhteistyökokeilua varten
- 278 Röntynen: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon instituutin toiminnan tukemiseen
- 279 Röntynen: Määrärahan osoittamisesta Rautavaaran lentokeskuksen lähestymislaitteiden hankintaan
- 280 Röntynen: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon lomitushankkeen jatkamista varten
- 281 Saari ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomenselän kuntien rakennemuutosprojektin jatkamiseen
- 282 Saario ym.: Määrärahan osoittamisesta Kehitysaluerahasto Oy:n riskipääomarahastoon
- 283 Sasi: Määrärahan osoittamisesta Suomalais-amerikkalainen ystävyysstipendiorahastoyhdistys ry:n stipendienjakotoimintaan
- 284 Sasi: Määrärahan osoittamisesta jäteveden siirtoviemärin rakentamiseen Sahalahdelta Kangasalle
- 285 Sasi: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 3 muuttamiseen moottoritieksi välillä Lamminpää—Ylöjärven keskusta
- 286 Savola: Määrärahan osoittamisesta kirurgin viran perustamiseen Pohjan sotilassairaalaan
- 287 Savola: Määrärahan osoittamisesta vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 288 Savola: Määrärahan osoittamisesta tuntiopettajien virkojen muuttamiseen lehtorin viroiksi Oulun yliopistossa
- 289 Savola: Määrärahan osoittamisesta matkailuprofessorin viran perustamiseen Lapin korkeakouluun
- 290 Savola: Määrärahan osoittamisesta Lapin korkeakoulun ja Rovaniemen kaupungin yhteisen liikuntahallin rakentamiseen
- 291 Savola: Määrärahan osoittamisesta inar- ja koltansaamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 292 Savola: Määrärahan osoittamisesta Hatan musiikkipäivien järjestämiseen
- 293 Savola: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseen välille Jäniskoski—Norjan raja
- 294 Savola: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä Parhalahti—Pyhäjoki
- 295 Savola: Määrärahan osoittamisesta Rovaniemen lentoaseman matkustaja-asemarakennuksen rakentamiseen
- 296 Savola: Määrärahan osoittamisesta Joulumaan keskuskohteen suunnittelua varten Rovaniemen maalaiskunnan Syväsenvaaraan
- 297 Savola: Määrärahan osoittamisesta Iijoen vesistön kunnostukseen
- 298 Savola: Määrärahan osoittamisesta Viuhannin Rantasenjärven vesittämistä varten
- 299 Savola: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien asuntojen korjaamiseen
- 300 Suhola ym.: Määrärahan osoittamisesta ilmavoimien viestialan koulutustilojen uusimista varten
- 301 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun tiepiirin konekorjaamon rakentamiseen
- 302 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorten alkoholinkäytön vähentämiseksi tarkoitettuun terveystieteeseen
- 303 Tenhiälä ym.: Määrärahan osoittamisesta

ta Musiikkia Linnassa -tapahtuman järjestämiseen

304 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyyslain veloitteiden toteuttamiseksi

305 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin yliopiston tilojen saneeraamiseen

306 Toivonen: Määrärahan osoittamisesta poliisin toimitilojen hankkimiseksi Salpakaalta Hollolan kuntakeskuksessa

307 Turunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan piirirakennustoimiston perustamiseen

308 Turunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Karjalan kirkkotie -matkailureitin kehittämiseen ja markkinointiin

309 Turunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan Partiolaiset ry:n toimistotilojen hankintaan

310 Turunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Sortavalan seudun sankarivainajien muiston vaalimiseen

311 Turunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuun—Oulun rataosan sähköistys-suunnitelman laatimiseen

312 Ukkola ym.: Määrärahan osoittamisesta elämisentaidon opetusohjelman tuottamiseen peruskoulun 3.—4. ja 5.—6. luokille

313 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kadettien päivärahan korottamiseen

314 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Reservin Upseerien Naisten Liitolle naisten valmiuskoulutusprojektin suunnitteluun ja toteuttamiseen ja projektisihteerin palkkaamiseen

315 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtakunnallisen keskuskirjaston toimintaan

316 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kirjastoalan kehittämiseen

317 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta E. N. Setälän patsashankkeen toteuttamiseen

318 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Karjalan kannakselle haudattujen sankarivainajien muistomerkin pystyttämiseksi Lappeenrantaan

319 Uosukainen: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen kantatien n:o 62 yhteyteen välillä Kaukopää—Rasila

320 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta veneväylien suunnitteluun Saimaan vesistön alueelle

321 Uosukainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pakolaisneuvontapisteen tukemiseen

322 Urpilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan yliopiston rakennushankkeiden toteuttamiseen

323 Wahlström ym.: Määrärahan osoittamisesta Merenkurkun tutkimusprojektin käynnistämistä varten

324 Wahlström ym.: Määrärahan osoittamisesta harkinnanvaraisiin työllistämisavustuksiin

325 Vanhanen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien maanostolainojen korkotukeen

326 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion virastotalon suunnitteluun Nummelaan

327 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta kantatien n:o 53 parantamiseen välillä Lohja—Lohjanharju ja Hanko—Skogby

328 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta Polarin ja Nummelan eritasoliittymiin valtatiellä n:o 2

329 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta tievalaistuksen rakentamiseen valtateiden n:ot 1 ja 2 sekä valtatie n:o 1 ja kantatien n:o 53 risteyskiin

330 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorten sosiaalista hyvinvointia tukevan video-ohjelman tuottamiseksi

331 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta Sosiaaliset taidot ja nuorisokulttuuri -tapahtuman tukemiseen

332 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen matkailun tuotekehityskeskusten perustamiseen

333 Westerlund ym.: Määrärahan osoittamisesta Tammisaaren—Baggön tien perusrannuksen aloittamiseen

334 Vihriälä: Määrärahan osoittamisesta vil-

jan varmuusvaraston rakentamiseksi Alkon Koskenkorvan tehtaan yhteyteen

335 Vihriälä: Määrärahan osoittamisesta Härkmerifjärdenin pengerrykseen Kristiinan-kaupungissa

336 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 3 rakentamiseksi välillä Tampe-reen piirin raja—Jalasjärvi

337 Vihriälä: Määrärahan osoittamisesta maantien n:o 723 (Untamala—Pouttula) perusparannukseen

338 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta Suupohjan radan perusparantamiseen

339 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta veteraanijärjestöille

340 Vihriälä: Määrärahan osoittamisesta Ähtävänjoki-rahastolle

341 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen terveydenhuolto-oppilaitoksen lisärakentamiseen

342 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen kotitalousopettajaopiston lisärakentamiseen

343 Viljanen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinklinikan sairaskuljetusten järjestämiseen

344 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Pulkkinen nuorisoseura ry:n talonrakennushankkeeseen Vetelissä

345 Vähäkangas ym.: Määrärahan osoittamisesta läänien kehittämisrahaan

346 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Haminan varuskunnan upseerikerhorakennuksen saneeraamiseen

347 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta kansankulttuurikeskuksen perustamiseksi Miehikkälään

348 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Pitkänkosken—Miehikkälän paikallistien n:o 14736 perusparantamiseen

349 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Ummeljoen ohitustien rakentamiseen

350 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta jalankulku- ja pyörätien rakentamiseen Tavastilan—Ylänummen maantielle n:o 3582

351 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Haminan ratapihan turvallisuuden parantamiseen

352 Vähänäkki ym.: Määrärahan osoittamisesta etanolitehtaan perustamista Valkealaan koskevan selvityksen tekemiseen

353 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta Hattuvaaran rajavartioston rakennusten kunnostukseen

354 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta tilojen rakentamiseksi rajavartiostolle Värtsilään tullin tilojen yhteyteen

355 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta kaluston hankintaan metsä- ja puutalousoppilaitoksille

356 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta Onkamon metsäkoulun peruskorjaukseen ja laajennukseen

357 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta Kesälahden Juhanantupa-hankkeen loppuun saattamiseen

358 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta Kesälahden kalatalouden kehittämiskeskukseen suunnitteluun

359 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta Romppalan—Ahvenisen tien rakentamiseen

V a a l e j a : S.

2) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit 271

3) Pohjoismaiden neuvoston täydennysvaali ”

A i n o a k ä s i t t e l y :

4) Ehdotukset Ahvenanmaan itsehallintolaiksi ja laiksi Ahvenanmaan maakunnassa olevan kiinteän omaisuuden hankkimista ja hallintaa koskevan oikeuden rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta 272

Mainitut vuoden 1990 vp:ltä lepäämässä olevat lakiehdotukset (HE 73/1990 vp) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3

E s i t e l l ä ä n :

5) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 29
laiksi liikepankkilain 1 luvun 2 §:n muutta-
misesta 272

6) Ed. Perho-Santalan ym. lakialoite
n:o 30 laeiksi sairausvakuutuslain 59 §:n 6
momentin ja kansanterveyslain 14 §:n 6
momentin kumoamisesta 280

7) Ed. Nikulan ym. lakialoite n:o 33
laiksi eläkesäätiölain 4 §:n muuttamisesta 282

8) Ed. Apukan ym. lakialoite n:o 34
laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa val-
tionverotuksessa sovellettavista veroastei-
koista ja veroprosenteista annetun lain
2 §:n muuttamisesta 286

**Pöydällepanoa varten esi-
tellä ä n :**

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 2 hallituksen esityksestä laiksi leimave-
rolain 30 §:n muuttamisesta (HE 1) 296

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toi-
nen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Alaran-
ta, Aula, von Bell, Helle, Jouppila, Laakso,
Lahikainen, Luukkainen, Metsämäki, Mäki-
Hakola, O. Ojala, E. Rehn, O. Rehn, Saario,
Saastamoinen, Salolainen, Siuruainen, Särkijär-
vi, Toivonen, Tuomioja, Viljamaa ja Väyrynen.

I l m o i t u s a s i a t :**Lomanpyynnöt**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-
västä sairauden takia ed. Alaranta, virkatehtä-
vien takia edustajat Jouppila, Laakso, E. Rehn,
Salolainen, Siuruainen ja Tuomioja sekä yksi-
tyisasioiden takia edustajat Aula, Helle, Lahikai-
nen, Luukkainen, Metsämäki, O. Ojala, Pesälä,
Polvinen, Saario ja Toivonen sekä kuluva tou-
kokuun 24 päivään sairauden takia ed. Viljamaa.

S. Uusia hallituksen esityksiä

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan
presidentin kirjelmän ohella kuluvaan toukokuun
10 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet halli-
tuksen esitykset n:ot 3 ja 4, jotka nyt on edusta-
jille jaettu.

P ä i v ä j ä r j e s t y k s e s s ä o l e v a t a s i a t :**Muutos päiväjärjestykseen**

P u h e m i e s : Päiväjärjestykseen tehdään se
muutos, että 1) asia käsitellään 8) asian jälkeen.

2) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 2) asiana on
erikoisvaliokuntien täydennysvaalit.

Kun perustuslakivaliokunnan, maa- ja metsä-
talousvaliokunnan sekä sivistysvaliokunnan täy-
dennysvaaleja varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n
mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka
puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt,
on valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi ehdo-
tettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on
valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla,
että vaalit ovat yksimieliset ja että valituiksi ovat
tulleet ehdokaslistojen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan jäseneksi ed. Näsi ja
varajäseneksi ed. Viljanen,

maa- ja metsätalousvaliokuntaan jäseneksi
ed. Järvilahti ja varajäseneksi ed. Koistinen sekä
sivistysvaliokuntaan varajäseneksi ed. Ala-
ranta.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Pohjoismaiden neuvoston täydennysvaali

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 3) asiana on
Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskun-
nan täydennysvaali.

Kun vaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n
mukaisesti jätetyissä ehdokaslistassa, jonka pu-
hemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on
Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskun-
nan jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valitta-
viksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia,
totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on
yksimielinen ja että valituiksi ovat tulleet ehdo-
kaslistan mukaisesti jäseniksi edustajat Suomi-

nen ja Moilanen sekä varajäseniksi edustajat Sasi, Kallis ja Korkea-aoja.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset Ahvenanmaan itsehallintolaiksi ja laiksi Ahvenanmaan maakunnassa olevan kiinteän omaisuuden hankkimista ja hallintaa koskevan oikeuden rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Ainoa käsittely

Mainitut vuoden 1990 vp:ltä lepäämässä olevat lakiehdotukset (HE 73/1990 vp)

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksista, jotka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomina hyväksyä tai hylätä. Käsiteltävinä olevat lakiehdotukset muodostavat yhden kokonaisuuden, minkä johdosta ne on käsiteltävä ja niistä päätetään yhdessä. Lakiehdotukset on hyväksyttävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 1 momentissa säädetyin määränemistöin. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä, ne on hyväksytty, mutta muussa tapauksessa sanotut lakiehdotukset on hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

E d. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Koska tämän asian käsittely on vielä kesken Ahvenanmaan maakuntapäivillä, ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

E d. A p u k k a : Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää mainiota ehdotusta.

P u h e m i e s : Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja ehdotusta on kannatettu, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Seppäsen ed. Apukan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Seppäsen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

5) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 29 laiksi liikepankkilain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

E d. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Olemme juuri todistaneet, miten Kansallis-Osake-Pankki -niminen suomalainen liikepankki on tehnyt 250 miljoonan markan suuruisen tappion harjoitettuaan valuuttakeinottelua. Tämä Kansallispankin tappio ei suinkaan ole ensimmäinen sarjassa suomalaisten liikepankkien keinotteluja. Itse asiassa Kansallis-Osake-Pankki on paitsi itse keinotellut myöskin rahoittanut keinottelua.

Kansallis-Osake-Pankki aloitti tämän liikepankkien merkittävän keinottelutoiminnan rahoittamalla Pohjola-nimisen vakuutusyhtiön osakkeiden ostamista, ja nämä Pohjolan osakkeet ovat nyttemmin päätyneet Kopor Limited -nimisen yhtiön omistukseen. Tämä yhtiö on taas Securus Oy -nimisen yhtiön tytäryhtiö ja Securus taas on Pohjolan ja Kansallispankin suurimmaksi osaksi omistama yhtiö. Siis Kansallis-Osake-Pankki rahoitti sellaisen toiminnan harjoittamisen, jonka seurauksena Pohjolan osakkeet ovat joutuneet Pohjolan itsensä ja Kansallispankin hallintavaltaan.

Tällainen toiminta, jonka tarkoista rahoitusriskeistä meillä ei ole tietoa, on Kansallis-Osake-Pankin taseen ulkopuolella silloin, kun se on konsernissa Securus Oy:n tytäryhtiön Kopor Limitedin hallinnassa, ja tämä ulkomainen tytäryhtiö Kopor Limited on rekisteröity Neitsytsaarelle.

Siis suomalaiset liikepankit harjoittavat merkittävää itsensä ja itseään lähellä olevien vakuutusyhtiöiden omistustoimintaa sellaisten yhtiöi-

den välityksellä, jotka on rekisteröity ns. veroparatiiseihin Neitsytisaarille. Tämä asettaa liikepankkien toiminnan perusteet kyseenalaisiksi. Voimmeko me uskoa, että Suomessa pankkijärjestelmä ja rahajärjestelmä on vakaalla pohjalla silloin, kun suurin osa pankkien riskeistä on niiden taseiden ulkopuolella ja nimenomaan sellaisissa paikoissa, joista ei saa tietoa arvion tekemiseksi siitä, kuinka suuria riskit ovat?

Kansallis-Osake-Pankkian rahoitti myös ruotsalaisen Proventus Ab -nimisen rahoitusyhtiön keinottelun Wärtsilän osakkeilla, kaappausyrityksen Wärtsilässä. Tältä osin Kansallis-Osake-Pankki ei vain itse keinotellut vaan osallistui myös keinottelun rahoittamiseen. Kansallis-Osake-Pankki rahoitti myös ne kaupat, joita teki Pentti Kouri -niminen sijoittaja, ja näillä rahoilahan sitten rahoitettiin Kansallis-Osake-Pankin kilpailijan SYP:n kaappausta. Näin Kansallis-Osake-Pankki on rikkonut mielestäni kaikkia niitä periaatteita vastaan, jotka moraalisisessa mielessä täytyy asettaa suomalaisten liikepankkien toiminnalle silloin, kun ne käyttävät tähän toimintaan ei vain omia rahojaan vaan säästäjiensä rahoja.

On ongelmallista se, että suomalaisessa yhteiskunnassa hallitus, oikeusministeriö, ei ole tuonut eduskunnalle sellaisia lakiesityksiä, joilla näitä toimintoja saatettaisiin kuriin, vaan nämä lakiehdotukset joudutaan tekemään kansanedustajien aloitteina. Viime eduskuntakaudella vastaava lakialoite, joka nyt on käsillä, tehtiin suunnattujen osakeantien rajoittamiseksi. Silloin kaikista silloisista eduskuntapuolueista oli allekirjoittajia aloitteessa, jolla haluttiin suunnitellut osakeannit kuriin, mutta ei päsv vain ole hallitus, ei edellinen eikä tämä hallitus, pystynyt tuomaan eduskuntaan lakiesitystä, jolla erittäin suuri epäkohta suomalaisessa yhteiskunnassa: suunnatut osakeannit vanhojen omistajien hyväksi, saataisiin rajoitettua.

Meillä on Suomessa pankkitarkastusvirasto, jonka pitäisi valvoa näitä toimintoja, mutta pankkitarkastusviraston toimintaan ei voida luottaa silloin, kun pankkitarkastusvirasto tietää mutta ei kerro. Ongelmahan on se, että pankkitarkastusvirasto on tiennyt Kansallis-Osake-Pankin valuuttakeinottelusta jo kuukauden ajan, niistä tappioista, jotka tulevat tavalla taikka toisella maksuun Kansallispankin asiakkaille. Tästä on ollut tietoa sekä pankissa itsessään että pankkitarkastusvirastossa jo kuukauden ajan.

Minä ihmettelen, että tähän asiaan ei ole kiinnitetty enempää huomiota sen takia, että kun

asia tuli tietoon, Kansallis-Osake-Pankin pörssikurssit laskivat. Tämä kuukauden aikahan on tarjonnut, jolloin asia on ollut vain sisäpiirin tiedossa, loistavan mahdollisuuden sisäpiirikauppoihin Kansallis-Osake-Pankin osakkeilla tilanteessa, jossa tiedon julkistaminen todennäköisesti olisi aiheuttanut kurssilaskun myöskin, jos se olisi julkistettu aikaisemmin.

Tältä osin me emme voi luottaa valvontaan, joka Suomessa on. Siis pankkitarkastusviraston täytyisi nyt loogisuuden nimissä tutkia myöskin kaikki ne kaupat Kansallis-Osake-Pankin osakkeilla, jotka on tehty viimeisen kuukauden aikana sisäpiiritiedon käytön selvittämiseksi. Käytännössä se lienee mahdotonta. Yksinkertaisempaa olisi ollut, että tämä asia olisi julkistettu jo kuukausi sitten ja Kansallis-Osake-Pankki olisi sillä tavalla parhaiten pystynyt valvomaan sisäpiirikauppojen käyntiä.

Pankkitarkastusvirasto ei nauti myöskään luottamustani siltä osin, että sillä ei ole tietoa sellaisista toimenpiteistä, joilla viedään pankkien riskejä taseen ulkopuolelle. Suomessa on laintulkintakysymys se, mitkä riskit ovat taseessa ja mitkä taseen ulkopuolella. Mielestäni pankkitarkastusvirasto on tässä suhteessa noudattanut liian liberaalia linjaa. Se on muodollisiin seikkoihin pödtätyn sallinut riskien viemisen suurten liikepankkien taseiden ulkopuolelle.

Mielestäni yleisen edun nimissä taas pankkitarkastusviraston olisi pitänyt lain tulkinta saat-ta tuomioistuimen tehtäväksi eikä niin, että se itse antaa siunauksen ja jättää tuomioistuimen tulkinnan hakemisen yksittäisille osakkeenomistajille tai muille sellaisille henkilöille, jotka eivät ole samanlaisia valvontavelvollisia näissä kysymyksissä kuin on pankkitarkastusvirasto. Siis pankkitarkastusvirasto ei saisi itse toimia tuomioistuimena lain tulkinnassa, vaan täytyisi yleisen edun nimissä viedä pankkien toimintaan liittyviä asioita tuomioistuimen ratkaistavaksi. Silloin ne ratkaisut tulisivat myös yhteiskunnan edun mukaisella tavalla julkisiksi toisin kuin tänä päivänä, kun pankkitarkastusviraston tiedot ovat salaisia.

Itse asiassa tämä on myös suuri syy siihen, miksi tein rikospoliisille tutkimuspyynnön liikepankkien toiminnoista näissä kysymyksissä. Meillä on yhteisen julkisen edun nimissä palautettava luottamus pankkeihin, siihen, että pankit eivät keinottele asiakkaidensa rahoilla. Jos näitä toimenpiteitä, joita nyt on tehty, ei saada julkisuuteen, luottamus pankkitoimintaan ei voi palautua.

Sitten on toinen kysymys, mikä on myös hyvin tärkeä, ja se on se, onko keinoteltu sillä tavalla, että pankinjohtajat ovat tässä keinotellussa saaneet henkilökohtaista hyötyä. Julkisuuksessa olleiden tietojen mukaan näyttää siltä, että suomalaisissa osakekaupoissa on harjoitettu keinottelua sillä tavalla, että siitä ovat hyötynneet yksittäiset pankinjohtajat tai pankkeja lähellä olevien yhtiöiden johtajat.

Meillä on julkisuudessaakin esiintynyt tietoja siitä, miten yksittäisten yhtiöiden toimitusjohtajat ovat saaneet huomattavia osakesijoitusosakkeen myyntivoittoja sellaisilla osakkeilla tehdyissä kaupoissa, joissa myös heidän instituutiossa ovat olleet osakkaina. Tältä osin kysymyksessä on sopimaton toiminta osakkeenomistajia kohtaan, mutta myös julkista ja yleistä etua pitäisi näissä kysymyksissä suojella sillä tavalla, että pankkien ja niitä lähellä olevien yhtiöiden johtajat eivät tekisi kauppvoja omaan lukuunsa.

Poliisitutkinnassa olisi ehdottomasti selvitettävä myös se, kuka omistaa ja hallitsee sveitsiläistä Khotso-yhtiötä tai Jersey-saarelle rekisteröityä Avala Trust Settlement -säätiötä, koska siellä on myös satoja miljoonia markkoja sellaisia rahoja, joita julkisuudessa on perustellusti epäilty siirretyn pankkien tai niitä lähellä olevien yhtiöiden henkilökohtaiseen käyttöön Suomesta ulkomaille. Pankkitarkastusvirasto ei nykypoliitikalla pysty vakuuttamaan meitä muita siitä, että näin ei olisi tapahtunut ja että meillä olisivat puhtaita ne henkilöt, jotka ovat osallistuneet näihin toimintoihin. En tiedä, onko pankkitarkastusvirasto edes sitä asiaa tutkinut.

Edellä olevan perusteella olen sitä mieltä, että yleinen etu vaatii julkista selvitystä niistä asioista, joista tässä on ollut puhe, myös Kansallis-Osake-Pankin ja SYP:n toiminnoista, kun ne hankkivat omaan omistukseensa omia osakkeita, betonoivat käytännössä omiin nimiinsä, Finanssilaitoksen tai Securuksen nimiin, omat osakkeensa niin, että yhtiöitä ei päästä nurkkaamaan.

Yleinen etu vaatii myös pankkitarkastusviraston toiminnan terästämistä. Mielestäni pankkitarkastusviraston on entistä enemmän vietävä asioita oikeusistuinten ratkaistavaksi, sen sijaan että se itse ottaa mahdollisuuden tulkintaan näissä kysymyksissä.

Yleinen etu vaatii myös suomalaisten liikepankkien Kansallispankin ja Yhdyspankin johtajia itse puhdistautumaan niistä epäilyksistä, joita heitä kohtaan on esitetty. Mielestäni ei riitä se, että pankki itse tutkii näitä asioita. Ulkopuo-

listen on tutkittava, kuinka paljon suomalaisten pankkien johtajat ovat osallistuneet näihin kauppoihin. Minulla on se käsitys, että kun tätä paistetta puristaa, niin sieltä tulee mätää puristajan silmille, ja se mätä on silloin pankinjohtajien henkilökohtaista hyötyä tehdyissä ratkaisuisissa ja rahojen viemisessä ulkomaille ja myös mahdollisissa verorikoksissa näitä rahoja siirrettäessä ulkomaille.

Yleinen etu ja osakkeenomistajien etu vaatii sen, että yritysten johtajat eivät voi keinotella omien etujensa puolesta, vaan heidän tulisi kaikki keinotteluluonteisen toiminnan voitot siirtää firmojen piikkiin.

Yleinen etu vaatii, että luottamus pörssiin ja pörssin toimintaan palautetaan, ja se luottamus ei ole palautettavissa, jos ei hyväksytä sen tyyppisiä lainmuutoksia, jotka esillä olevassa aloitteessa olen esitellyt, jotka toisivat pankkien toimintaan liittyneet keinottelutappiot ja sitä kautta pankkien vakavaraisuudelle aiheutuneet riskit pankkien taseisiin ja toisaalta estäisivät pankkia toisten rahoilla toimimasta arvopaperimarkkinoilla siihen suuntaan, että osakkeiden arvo muuttuu niin, että pienosakkeenomistajat kärsivät siitä asiasta.

Herra puhemies! Tältä pohjalta toivon, että eduskunnassa hyväksyttäisiin lakiesitys, jolla saadaan Suomessa puhdistettua ja tervehdytettyä taloudellista toimintaa siltä osin kuin kysymyksessä on liikepankkien toiminta. Tosin epäilen nykyisen porvarihallituksen kykyä ja halua tässä asiassa toimia, koska itsestäänselvä asiahan on se, että porvarihallituksessakin merkittävään puolue on "pankkipuolue", mitä tulee tämän hallituksen kannatukseen eduskunnassa. Nimenomaan porvarilliset kansanedustajat ovat niitä, jotka ovat myös pankkipuolueen jäseniä, ja tältä osin eduskunnan itsensäkin on nostettava omaa moraaliaan ja oltava jonkin puolueen jäsen, mutta ei kahden puolueen jäsen yhtäaikaan. Siis jonkin porvaripuolueen jäsenyys ja pankkipuolueen jäsenyys ovat mielestäni yhteensovittamattomia.

Samaan asiaan oli kansanedustajien ja erityisesti porvarihallituksen ministereiden moraaliin kiinnitetään huomiota myös ed. Apukan laki-aloitteessa, joka tulee täällä esille. Toivon, että siinä yhteydessä myös voimme käydä keskustelua siitä, mikä on pankkipuolueen moraali yhteiskunnassa, kuinka paljon voidaan ajaa yleistä etua, joka on erilainen kuin pankkien etu, eduskunnan välityksellä, jos samat kansanedustajat ovat kahden puolueen jäseniä tässä kysymykses-

sä, eli tätä keskustelua voimme käydä myös ed. Apukan lakialoitteen käsittelyn yhteydessä, mikä eduskunnalle keskusteluun osallistumiskutsuna täten ilmoitetaan.

Ed. U k k o l a : Arvoisa herra puhemies! Ed. Seppäsen lakialoite toivottavasti saa tässä eduskunnassa arvoisensa käsittelyn. Jos ja kun sen avulla saadaan jotain järkeä pankkien touhuun, niin eduskunnan on se ehdottomasti hyväksyttävä. Valiokunnan kannattaisi jopa miettiä, riittäkö ed. Seppäsen aloite vai tarvitaanko muunkinlaista lainsäädäntöä. Pulmana tietenkin on, että kysymys on mitä suurimmassa määrin moraalista, jota lainsäädännöllä ei pystytä opettamaan. Jos moraalista ei ole, niin sitä ei sitten ole. Sen sijaan lainsäädännöllä voidaan puuttua ja pitää puuttua pankkien menettelytapoihin. Ne voidaan tehdä niin tiukoiksi, että moraalittomalle käyttäytymiselle jää mahdollisimman vähän tilaa.

Kyseessä oleva lakialoite ja siihen liittyvät asiat liittyvät hyvin hämmästyttäviin tapahtumiin. Ed. Seppänen on kiistämättä toiminut kiitettävän aktiivisesti myös eduskunnan ulkopuolella, jotta ns. pitkien rekkojen yö eli kahden suurimman liikepankin omistusjärjestelyt keväällä 1989 tulisivat mahdollisimman tarkoin selvitettyiksi. Yleinen ja julkinen etu vaatii asioiden perusteellista selvittämistä ja julkistamista. Enää ei riitä, että pankit tutkivat itseään tai että pankkitarkastusvirasto sanoo, ettei mitään ole tapahtunut. Asiat ja niiden taustat on saatava julkisuuteen pohjamutia myöten.

Pankkitarkastusviraston toimintaakin on syytä hivenen ihmetellä. Se kyllä tutkii, mutta ikään kuin ei soisi mitään löytävänsä. Ulkopuoliselle jää valitettavasti sellainen käsitys, että virasto toimii pikemminkin pankkien pesulana kuin uskottavana yleisen edun puolustajana. Viraston pelkona on nyt, että eduskunta moraalissa uhossa intoutuisi säätämään ajattelemattomasti lakeja. Se varoittaa, ettei eduskunta provosoituisi säätämään sellaisia lakeja ja määräyksiä, jotka haittaavat turhaan tervettä pankkitointia.

Mutta onko nykyinen pankkitoiminta tervettä? Tähän kysymykseen ylijohtaja Jorma Aranko on antanut itse vastauksen sanomalla, että pankkien pitäisi pysyä omalla tontillaan, omalla toimialallaan. Toisin sanoen ne eivät saisi esiintyä nurkanvaltaajina. Kun tällaista on kuitenkin tapahtunut ja kun pankeilla ei ole moraalista tietoaakaan, eikö eduskunnan tehtävänä ole laa-

tia sellaisia säädöksiä, että pankkien tällainen toiminta estetään?

Joka tapauksessa on selvää, ettei pankkitarkastusviraston toiminta ole ollut riittävän tehokasta. Voi olla, että syynä on resurssien puute. Sen virasto itsekin tunnustaa, että se joka tapauksessa on herännyt riskien hallintaan liian myöhään.

Myöhäisherännäisyys on tullut koko yhteiskunnalle kalliiksi. Pitkien rekkojen yönä pankit sementtoivat omistuksensa niin tehokkaasti, että ne samalla tuhosivat koko pörssin. Kukaan järkevä ihminen ei pane enää penniäkään pörssi-yhtiöihin, ei ainakaan piensijoittaja. Itse asiassa voisi jopa väittää, että pankit ovat edesottamussillaan vauhdittaneet ja syventäneet nykyistä lamaa. Jos pörssi ei olisi nuukahtanut, niin ehkä yrityksetkään eivät olisi niin suurissa vaikeuksissa, kuin nyt ovat.

Eduskunnan on syytä ryhtyä vakavasti miettimään, miten estää pankkeja käyttämästä bulvaaneja omiin operaatioihinsa. Tämä olennainen asia on jäänyt sivummalle, kun rahainstituutio eli Kansallis-Osake-Pankki ja tiedotusintituutio eli Suomen Kuvalehti ovat eduskunnan ulkopuolisessa maailmassa napit vastakkain. KOP ei olisi voinut ostaa omia osakkeitaan ja suojautua mahdolliselta valtaukselta. Pankki ei olisi voinut kerätä omaan valtapiiriinsä yhtiöiden osakkeita eikä lähteä vastahyökkäykseen ostamalla toisen liikepankin, Yhdyspankin, osakkeita. Kun osakepelin ja nurkanvaltauksen ei pitäisi kuulua kansallisille instituutioille, tarvittiin välikäsi, joka teki likaisen työn. Samalla pakotettiin omaan valtapiiriin kuuluvat yhtiöt ostamaan osakkeita hyvin kalliilla hinnalla. Ne yritysjohtajat, jotka tuolloin kyselivät operaatioiden perään, ovat saaneet lähteä.

Herra puhemies! Instituutioiden välisessä otelussa oli kysymys yhteiskunnallisesti erittäin tärkeästä ja periaatteellisesta asiasta. Kysymys on yksinkertaisesti sananvapaudesta eli siitä, mitä tässä maassa voi ja saa kirjoittaa. Hallitusmuodon takaama sananvapaus edellyttää, että tiedotusvälineet voivat hengenahdistusta potevien mummattien iskemättä ottaa kriittiseen tarkasteluun myös elinkeinoelämän ja sen toimintatavat. Jos tämä estetään, emme ole avoin länsimainen demokratia, vaan suljettu yhteiskunta, jossa talouselämällä on omat viidakon lakinsa ja muilla omansa. Talouselämä ei tarvitse näennäistä julkisen vallan kontrollia eli poliitikkoja istumaan yhtiöiden hallintoneuvostoihin. Tämä järjestelmä tekee yhteisten asioiden

hoitajista eli poliitikoista ja kansanedustajista vain talouselämän juoksupoikia. Sen sijaan talouselämä tarvitsee ja sen tulee sietää julkista tiedotusvälineiden kontrollia. Jos se estetään, olemme palanneet mummuttien aikaan, esihistorian hämäriin.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! SMP:n eduskuntaryhmän taholta on useissa puheenvuoroissa jo viime eduskunnan aikana otettu ongelma esille, josta nyt on puhe, ja vaadittu hallituksen taholta toimia sellaisten lakien aikaansaamiseksi, jotka asettavat pankkilaitoksen kuriin.

Suomalainen pankkilaitos pitää hallussaan suvereeristi yhteiskunnan varoja, niin julkisia kuin yksityisiäkin. Viimeisten vuosien ja erityisesti viimeisen korkeasuhdanteen aikana pankkien toiminta on siirtynyt sellaisille alueille, joiden osalta voidaan perustellusti ja riskittä sanoa, että siihen varmuudella sisältyi rikollista toimintaa. Mikä valitettavinta, rikollinen toiminta näyttää olevan ei tuloksellista vaan pankeille tappiollista, ja sitä kautta tappio tulee kansalaisten, sekä lainanottajien että muiden pankkien kanssa asioivien henkilöiden, maksettavaksi yhä suuremmissa määrin. Näin ollen yhteiskunta ei voi olla tässä asiassa hiljaa — ei myöskään eduskunta ja kansanedustajat. Asialle on tehtävä jotakin sekä pankkitarkastusviraston että myöskin lainsäädännön osalta, joilla pankkien toiminta saadaan yhteiskunnan hallintaan ja tällaiset, voidaan sanoa, rikolliseen toimintaan viittaavat piirteet saadaan pankkien toiminnasta pois.

Siinä mielessä ed. Seppäsen toiminta sekä eduskunnan ulkopuolella niin kuin on sanottu että myös lainsäädännön puolella on kannattavaa. Eduskuntaryhmämme tulee kannattamaan kaikissa tilanteissa tämän tyyppistä toimintaa, jota ed. Seppänen on viritellyt. On huomattava, että yhteiskunnassamme vallitsee tänä päivänä hyvin suuri välinpitämättömyys siitä, mitä pankki-instituutiossa tapahtuu. Tällä tavalla ei voida pitkään mennä, ollaan kaaoksessa ja sekasorrossa sekä myöskin pankkimailman puristuksessa.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan täydentää ed. Aittoniemen puheenvuoroa siten, että en ole esittänyt epäilyä vain pankkien vaan myöskin pankinjohtajien toiminnasta. Tässä tapauksessa on astuttu erään kynnyksen yli, mikä on vielä pa-

hempi asia kuin pelkästään pankkien rikollinen toiminta tai keinottelun rahoittaminen.

Ongelma on se, että pankinjohtajat näyttävät henkilökohtaisesti toimineen oman etunsa ajamiseksi näissä tapauksissa ja saaneen taloudellista etua niistä ratkaisuista, jotka on tehty. Sitä ei ainakaan mikään tutkimus ole osoittanut vielä, että näin ei olisi tapahtunut esimerkiksi Kansallis-Osake-Pankin rahoja siirrettäessä Sveitsiin ja Jerseyyn saarelle.

Sen lisäksi mielestäni aivan yhtä ongelmallinen asia on nyt tulossa esiin, jota ei ole vielä tutkittu. Vastikään selvisi, että Pohjolan ja Kansallis-Osake-Pankin omistamalla Securus Oy:llä on tytäryhtiö Neitsytsaarilla ja neitsytsaarelainen tytäryhtiö omistaa 4/5 Pohjolan vapaita osakkeista, jotka sinne on tämän holding-yhtiön omistukseen siirretty Kansallis-Osake-Pankin rahoituksella. Me emme tiedä myöskään sitä, mikä on ollut yksittäisten johtajien rooli tässä asiassa. Esimerkiksi Sponsor Oy:n toimitusjohtaja Hannes Kulvik on ollut osapuoli kaikissa näissä operaatioissa, eikä hänen rooliaan tässä asiassa ole tutkittu.

Herra puhemies! Haluan jatkaa, mutta koska aika loppuu, pyydän varsinaisen puheenvuoron.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppäsen aloite puuttuu kiipeään asiaan, joka aivan yleisesti jo teollisuudessakin ja myös pankkiasiakkaiden puolella on huomattu. Pankit ovat lähteneet teollisuustoimintaan mukaan tavalla, joka ei voi olla pankkitoiminnan tarkoitus eikä ole enää teollisen toiminnankaan etujen mukaista. Epäillään jopa, että pankkitarkastus on laiminlyönyt sen seurauksen, että eräät pankit omistavat teollisuutta enemmän kuin Suomen lainsäädännön mukaan olisi mahdollista. Ehkä näemme myös sen, että seuraavista, mahdollisesti suurista konkurssista on seurauksena myöskin isohkon pankin konkurssi ja kaatuminen. Se voi olla hyvin läheisessä tulevaisuudessa tässä maassa. Joka tapauksessa pankin asiakkaat jo kärsivät pankkien kasinopelistä. Tästä kasinopelistä nykyinen hallitus maksattaa laskun myös palkansaajilla ja eläkeläisillä, joten tämä on kaiken kaikkiaan asia johon on todella puututtava.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puheenvuoroni on ehkä tarpeeton, mutta ed. Seppäselä totean, että tarkoitan tietysti myös henkilöitä pankkien johdossa ja nimenomaan henkilöitä, koska heidän johta-

maansa on kaikki toiminta. Pankki saattaa laitoksena tietysti syyllistyä pankkilakien rikkomiseen. Sielläkin kuitenkin henkilöt ovat vastuussa. Tässä tapauksessa pankkien johtajat ovat nimenomaan niitä henkilöitä, joita voidaan lähestyä rikosoikeudellisesti ja rikoksen kannalta. Pankkien toiminta yleensä pitää lainsäädännöllä saada sen tyyppisiin aisoihin, ettei yhteiskunta joudu enää kärsimään sen enempää kuin tänä päivänä.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskustelun aikana tuli ed. Rajamäen puheenvuorossa esille sellainen ajatus, että pankit ikään kuin halusta ostaisivat teollisuusyritysten osakekantoja päästääkseen niissä määräämään. Minä en usko, että näin on asianlaita.

Enimmäkseen asia on käytännössä niin, että pankki joutuu tilanteeseen, jossa sille velkojen panttina oleva osakesalkku saattaa jäädä. Sikäli kuin tunnen käytäntöä, pankit pyrkivät näistä salkuistaan mahdollisimman pian eroon, mutta ostajia laman aikana tahtoo olla vain kovin vähän liikkeellä. Minä en tällä puheenvuorolla tarkoita sitä, etteivät pankit joissakin tapauksissa saattaisi pyrkiä siihen, että ne hankkivat kiertokautta esimerkiksi lainoituksen kautta sellaisen määräysvallan yhtiössä, joka ei ole sopuisuudessa pankkia koskevien omistusrajoitussäännösten kanssa.

Toinen väite, jonka hyvin voimakkaasti haluan torjua, on se, että Suomessa merkittävä pankki ei voi eikä saa joutua konkurssiin. Sellaista kolausta meidän pankkijärjestelmämme ja talousjärjestelmämme ei kestäisi. Siitä syystä pankit toimivat eräällä tavalla Suomen Pankin takuulla ja toisen polven takuumies on valtio, valtiovalta eli eräällä tavalla eduskunta. Me emme voi sallia sellaista, että merkittävä pankki Suomessa joutuisi vararikkoon. Toivoisin, että tästä asiasta ei tarvitsisi muistuttaa tämän jälkeen.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. Louekoskelle sanoisin, että meillä on ongelmana se, että pankkien riskit ovat nykyisin niiden taseiden ulkopuolella. Osa pankkien ongelmista on tällä tavalla viety julkisuudelta piiloon. Tässä mielessä pankkien konkurssikypsyys on nyt lisääntynyt verrattuna siihen, mitä se aikaisemmin oli, jolloin näissä asioissa oli tiukempi tulkinta.

Haluaisin ed. Louekoskelle muistuttaa, että eivät pankit suinkaan, ed. Louekoski, aina vas-

toin tahtoaan näissä kysymyksissä toimi: Herää epäily, että kun Piretta Oy -niminen suomalainen yhtiö ajettiin konkurssiin, niin se ei suinkaan tapahtunut Lassila & Tikanoja -nimisen yhtiön tappioksi. Tässä tapauksessa pankki järjesti osakekauppoja sillä tavalla, että siitä kärsi nimenomaan Piretan toiminta. Pankki ottaa aivan kohtuuttoman suuren vallan asioissa silloin, kun se ottaa valtaa yksiltä omistajilta ja antaa toisille ja sillä tavalla pyrkii järjestelmään suomalaisten teollisuusyhtiöiden omistusta. Mielestäni ed. Rajamäki oli tässä mielessä asiassa täysin oikeassa.

Erityisen ongelmallista on se, että pankit eivät omista vain toisia teollisuusyhtiöitä: Asia, johon nyt haluan kiinnittää huomiota, on se, että pankit omistavat omia osakkeitaan. Se on erityisen suuri ongelma. Kyllä mielestäni Finanssilaitoksen hallussa olevat SYPin osakkeet ovat pankin hallussa olevia SYPin osakkeita. Pidämme mielessä sen, että Finanssilaitoksen osakepääoma oli ennen mainittuja kauppoja 10 000 markkaa ja sitten se suunnatussa osakeannissa nostettiin SYPIä lähellä olevien yhtiöiden toimesta 1 350 000 000 markkaan eli 10 000:sta 1 350 000 000 markkaan, yhtiön, jolla ei ole omia työntekijöitä ja jonka osoite on SYP. Mielestäni väitetään, että SYP olisi jotenkin irrallinen Finanssilaitoksesta ja että Finanssilaitos voisi toimia vastoin SYPin johtokunnan tai johtokunnan joidenkin jäsenten kantaa, on pidettävä lähinnä naurettavana.

Tältä osin nyt käsillä oleva muutos, jota ehdotan aloitteessani, on erinomaisen tärkeä, koska se estäisi muodollisen kytkennän puutteen, joka on esimerkiksi pankkitarkastusviraston toimintaa keskeisellä tavalla säädellyt. Pankeilta on kiellettävä omistusoikeus teollisuusyhtiöiden osakkeisiin, mitä ne kiertävät, kuten myös täyskielto omistaa omia osakkeitaan, mitä ne myöskin kiertävät. Erityisen raskaasti rikkoivat niitä periaatteita, joita yhteiskunta on pankeille asettanut. Yhdyspankin suurin omistaja on tosiasiallisesti Yhdyspankki itse Oy Finanssilaitoksen välityksellä. Tämä on kestävätilanne, kun liikepankkilaissa sanotaan, että liikepankki ei saa itselleen hankkia omia osakkeita eikä ottaa niitä pantiksi. Myös osakeyhtiölaissa on omien osakkeiden omistaminen kielletty. Nyt on vain kysymys siitä, mitä tekee pankkitarkastusvirasto.

Ed. Ukkolalle sanoisin, että mielestäni ei resurssien puutetta ole se, että pankkitarkastusvirasto tietää, mutta ei tee mitään. Resurssien

puutetta ei ole se, että pankkien taseissa sallitaan se, että tosiasialliset yhteydet eivät ole tärkeämpiä kuin muodolliset yhteydet. Pankkitarkastusviraston resurssien puutetta ei myöskään kuvasta se, että pankkitarkastusvirasto tulkitsee asiaa niin, että KOPin saama välityspalkkio Yhdyspankin osakkeiden myymisestä Jersey saarella olevan säätiön omistukseen on ongelmaton ja laillinen tapahtuma silloin, kun ei tiedetä, ketä säätiön takana on. Tässäkin tapauksessa pankkitarkastusvirasto tietää, mutta ei pyri selvittämään, ketä taustalla olevat omistajat ovat.

Mielestäni ongelmallinen on pankkitarkastusviraston tulkinta myös siltä osin, että kirjattiin 78 miljoonaa markkaa välityspalkkiota, kun KOP järjesti kaupan, jossa Kouri-niminen henkilö myi omia osakkeitaan Finanssilaitokselle eli SYPille. Välityspalkkion suuruus on hämmäntävä, 80 miljoonaa markkaa. Erityisen hämmäntävää asiassa tietenkin on se, että välityspalkkio maksetaan ja siitä sovitaan vasta sen jälkeen, kun kaikki kaupan liittyneet vaiheet ovat jo tapahtuneet. Välityspalkkioita ei tässä tapauksessa maksettu siinä tilanteessa, jolloin kaupat tehtiin, jolloin potti siirtyi Kourilta Kansallispankin rahoituksella SYPille. Siinä tilanteessahan normaalisti pitää periä välityspalkkiot. Tässä tapauksessa välityspalkkion suuruus määrättiin vasta sitten, kun oli katsottu, paljonko kaupasta syntyy voittoa. Mielestäni ei voi olla sattuma se, että tässä prosessissa suurin piirtein puolet voitosta sai Kansallispankki ja suurin piirtein puolet Kouri-niminen henkilö. Eli sellaista sattumaa ei mielestäni esiinny suomalaisessa yhteiskunnassa, että jos jostain tulee voittoa 160 miljoonaa markkaa, niin se sattumalta jakautuu puoleksi Kourille ja puoleksi Kansallispankille ja Kansallispankin osuus on välityspalkkiota, joka maksetaan vasta sen jälkeen, kun voiton suuruus on saatu selville, eikä siinä vaiheessa, kun välitystoiminta tehtiin. Mielestäni siis välityspalkkiot pitää maksaa siinä vaiheessa, kun varsinaiset siirrot tapahtuvat.

Tämä ei ole pankkitarkastusviraston resurssien puutetta, koska me kaikki tiedämme, että näin on tapahtunut, mutta pankkitarkastusvirasto on tehnyt pankeille myönteisen tulkinnan asiassa.

Samalla tavallahan tietysti pankkitarkastusviraston resurssien puutetta ei ole se, että nyt on Kansallis-Osake-Pankki keinotellut valuutoilla 250 miljoonan markan tappiot itselleen. Tämän tapahtuma on mielestäni sen tyyppinen, että siinä on kierretty Suomen lakia. Tämän päivän

Helsingin Sanomista voidaan tehdä sellainen johtopäätös, että tappion aikaansaaminen on aiheutettu ulkomailla olevien Kansallispankin tytäryhtiöiden välityksellä eikä suinkaan Helsingissä tapahtuneella toiminnalla. Mutta nämä ulkomailla tapahtuneet toiminnot ovat tulossa maksuun suomalaisille lainanottajille silloin, kun Kansallispankin taseissa on 250 miljoonaa markkaa tappiota.

Tässä tapauksessa mielestäni pankkitarkastusviraston olisi pitänyt vähintäänkin julkistaa asia kuukausi sitten tai viedä asia oikeuteen sen seikan tulkitsemiseksi, saako pankki kiittää ulkomailla olevien tytäryhtiöiden välityksellä Suomen Pankin pankkitarkastusviraston pankeille antamia määräyksiä. Tässä tapauksessa pankkitarkastusvirasto on mielestäni osoittanut rohkeuden puutetta. Asia ei parane sillä, että me lisäämme ja lisäämme pankkitarkastusviraston resursseja, jos pankkitarkastusvirastolla ei ole rohkeutta, voimia ja halua toimia niin, että luottamus pankkitoimintaan palautetaan.

Yhdyn ed. Ukkolaan siinä, että pankkitarkastusvirasto pikemminkin siunaa tänä päivänä lailliseksi kaiken sellaisen toiminnan, jota kansalaiset perustellusti pitävät sopimattomana pankkien käyttäytymisenä. Ne laskuthan, joita pankit tekevät, ovat tulossa maksuun suomalaiselle yhteiskunnalle korkeiden korkojen muodossa. Jos meillä vaaditaan korkeita korkoja, toki siinä keskeisin asia tällä hetkellä on se, että pankkien ennustetaan tänä vuonna tuottavan 5 000 miljoonan markan luottotappiot niistä toiminnoista, jotka näyttävät suurelta osin olevan pankin taseen ulkopuolisia toimintoja, riskejä, jotka eivät ilmene pankin tilinpäätöksestä. Aivan kohtuullista on, että nämä riskit tuotaisiin pankkien tilinpäätökseen sen tyyppisellä lainmuutoksella, jota minä olen ehdottamassa ja johon pankki-puolueen jäsenet eduskunnassa eivät näytä olevan valmiita ottamaan kantaa, eli solidaarisuus pankeja kohtaan tuntuu olevan useilla porvarillista hallitusta tukevilla kansanedustajilla suurempi kuin asian korjaaminen.

Minä muistan, miten ed. Pekkarinen — nykyinen sisäministeri Pekkarinen — kiinnitti aikoinaan huomiota siihen, että me vasemmistoliitossa olemme muka jotenkin pankkivastaisella linjalla, että ongelma ei ole pankeissa vaan silloisessa hallituksessa. Saman logiikan mukaan, ministeri Pekkarinen, jos näitä asioita ei saada kuntoon tämän hallituksen aikana, vika on silloinkin hallituksessa eikä pankeissa. Minä vain epäilen, että edustaja, nykyinen ministeri Pekkarinen

on vaihtamassa dialektiikkaa tässä kysymyksessä siihen malliin, että nyt vika olisikin pankeissa eikä hallituksessa, kun pankit eivät toimi moraalisesti oikein ja näyttää siltä, että ne rikkovat toiminnallaan myös Suomen lakia.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Kun ed. Seppäsen värikkäästi kertoma suuri, lähinnä markkinaosuuksia turvaamaan tarkoitettu kaup-paketju tapahtui aikoinaan, pankkitarkastusvirasto sen omien resurssiensa ja valtuuksiensa puitteissa selvitteli. Varmistuin tästä viimeksi tänä keväänä, kun uudelleen näitten asioiden julkisuuden kautta huomiota on kiinnitetty siihen tapaan, joilla liikepankit ja niitä lähellä olevat yhteisöt kauppaa käyvät.

Pankkitarkastusviraston ylijohtaja kertoi kolme seikkaa, joita he viran puolesta olivat selvittäneet ja jotka he olivat selvittäneet uudelleen tämän kevään aikana. Haluan todeta, mitkä ne asiat ovat, jotka pankkitarkastusvirastoa tässä kysymyksessä ovat kiinnostaneet.

Ensinnäkin on koko tapahtumasarjan ja kauppajen julkisuus kahdella tavalla, julkisuus sillä tavalla, että kun näin merkittäviä omaisuusjärjestelyjä tehdään, on tiedettävä, että kaikki tarpeellinen kaupankäynnin pörssiarvoon vaikuttava tieto on julkisesti saatavissa ja toisaalta julkisuuteen ei saa tulla sellaisia tietoja, jotka kuuluvat liikesalaisuuden piiriin ja koskevat muita kuin esimerkiksi pörssissä mukana olevia yhtiöitä.

Toinen selvittelyn kohde on ollut ed. Seppäsen useaan kertaan mainitsema omien osakkeiden omistus. Ylijohtaja Aranko kertoi hyvin seikkaperäisesti selvittäneensä nykyisten ja vielä silloin voimassa olleitten säännösten — ne ovat muuttuneet välillä — mukaisen omien osakkeiden omistuksen pankkien kannalta ja kertoi, että siinä ei ole havaittu lain vastaisuutta.

Kolmas seikka, joka niin ikään on selvitetty, on omistusrajojen mahdollinen rikkominen. Niin kuin keskustelussa jo aikaisemmin totesin, pankkien kohdalla on varsin tarkat säännökset siitä, mitä ne saavat omistaa ja mitä eivät. Jälkimmäiseen seikkaan kuuluu sellainen ilmeisestikin lainsäädännön kehittämistarve, että mielestäni esimerkiksi pankeille ja vakuutusyhtiöille voisi sallia nykyistä vapaamman muiden yhtiöiden omistuksen sillä rajoituksella, että se jää pelkäksi omistukseksi eikä oikeuta päätösvalan käyttöön esimerkiksi omistetun yhtiön yhtiökokouksessa, jolloin osakesalkku olisi vaihto-omaisuutta, normaalia kaupankäynnin välineistöä, jota niin

pankit kuin muutkin voivat käyttää vain kaupankäyntiin, ei asioiden määrittämiseen yhtiöissä. Siinä suhteessa ilmeisestikin meidän lainsäädännössämme mm. pankkien osalta tarvitaan uudistamista.

Nyt ajankohtaisten pankkien keskinäisten omistusoikeusjärjestelyjen kohdalla on kyllä herätettävä kysymys siitä, onko liikevoittoa kirjattu välityspalkkioiksi ja onko näitä ns. välityspalkkioita, jos liikevoittoja tällä nimikkeellä on tileihin kirjattu, viety laittomasti ulkomaille. Siinä suhteessa varmasti pankkitarkastusvirasto ja muutkin viranomaiset tulevat tekemään parhaansa, että totuus selviää. Senhän on selvittävä, kun asiat joutuvat oikeudenkäynnin kohteeksi.

Pankkien luottotappioista taas totean ed. Seppäselä ja muillekin, että ne ovat aina toisen polven tappioita. Niitä edeltävät luototettujen yhtiöiden tappiot. Tässä suhteessa on hieman kaksijakoinen asia se, miten pankkien luottotappioihin pitäisi suhtautua, pitääkö ne kirjata heti julkisesti nähtäville, kun on todennäköinen vaara, että tällainen tappio tulee toteutumaan, vai pitääkö säästää niin pitkälle tiedon julkistamista, että tappio on jo toteutunut tai kirjanpitolain säännösten mukaan on pakko kirjata.

Tässä suhteessa pankkien valvonta on hyvin vaikeaa, ja kysymys ei ole pelkästä juridiikasta vaan myös tarkoituksenmukaisuudesta. Jos nimittäin pankit toisen polven luottotappioita kärsivinä yhteisinä kirjaavat kaikki mahdolliset tappionsa heti näkyviin, ne saattavat aiheuttaa melkoista vahinkoa talouselämässä yleensä, luotonsaajakunnan piirissä. Tässä suhteessa pankkien tehtävä on hyvin vaativa, enkä olisi aivan varma siitä, pitäisikö uhkaamassa oleva tappio kirjata heti näkyviin, ei pankin eikä asiakaskunnan kannalta, kaikkein vähiten ehkä pankkeihin sijoittaneiden pankkien omistajien kannalta.

Mitä tulee ed. Seppäsen lakialoitteeseen ja kyseisiin pykäliin, minä olen omasta puolestani kannattamassa ajatusta, joka tähän uudistusehdotukseen sisältyy, mutta en ole lainkaan varma siitä, että esimerkiksi yleisten säännösten alle 1 luvun 2 §:ään kirjattu sanamuoto olisi sellainen, joka auttaisi meitä nykyisestä tilanteesta minnekään. On nimittäin muistettava, että käytännön kirjanpitosäännöksissä ja muutenkin tilinpidossa noudatetaan kahdenlaista konsernikäytäntöä: ensinnäkin sitä, joka lain mukaan on pakollista, ja toiseksi sitä, mitä pidetään tosiasiallisena konsernina. Ed. Seppäsen aloitteeseen saattama sanamuoto ehkä tässä suhteessa ei ole paras mahdollinen. Tällainen käytäntö voidaan omak-

sua ilman lainmuutostakin jo nykyisin voimassa olevien sääntöjen perusteella. Mutta takana oleva ajatus on se, että pankkien omistuksen rajoja pitää selkiyttää ja tosiasiallista vaikutusvaltaa asiakkaiskuntaan pitää selkiyttää. Tästä olen ed. Seppäsen kanssa hyvin pitkälle samaa mieltä.

Pykälän 2 momentti, johon ed. Seppänen niin ikään kiinnittää huomiota, on myös mielenkiintoinen, ja minä teen tästä vain retorisen kysymyksen käyttämättä aikaa siihen pidempään. Ed. Seppänen sanoi, että liikepankki ei saa käyttää asiakkaidensa varoja toimintaan, joka sanokaamme manipuloi hintaa. Pitäisikö muita varoja voida käyttää tähän toimintaan? Kaikki tällainen manipulaatiohan on jo nyt pörssisääntöjen mukaan kielletty, vaikkakin hyvin vaikeasti valvottavissa. Talousvaliokunnassa tullaan, kun asia aikanaan sinne tulee, keskustelu käymään hyvin tarkasti, ja pankkien kuuleminen kuuluu siihen yhteyteen. Toivottavasti ed. Seppäsen kanssa voimme asiaa selvittää muutenkin kuin näin virallisissa puitteissa, eduskunnassa tai sen ulkopuolella.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minä vain totean ensimmäisestä muutoksesta, että vähän ihmettelen ed. Louekosken kantaa, jonka mukaan se ei hänelle kelpaa, koska ymmärtääkseni se on melkein hänen itsensä kirjoittama siltä osin, että se on suoraan liikepankkilaista, jota oikeusministeri Louekoski oli hyväksymässä, paitsi että sanoista "määräämisvalta pankkitoimintaa harjoittavassa yhtiössä" on otettu vain pois "pankkitoimintaa harjoittavassa" ja jätetty jäljelle "yhtiössä".

Tällä tavalla konsernin rakenteen määrittely ei ole yhtään sen ongelmallisempaa kuin se on tänä päivänä sellaisten yhtiöiden osalta, jotka harjoittavat pankkitoimintaa. Finanssilaitos ei harjoita pankkitoimintaa, ja tällä muutoksella se voitaisiin ja pitäisikin tulkita konsernin osaksi. Tässä mielessä oikeusministeri Louekoskelta on jäänyt huomaamatta kehitys, joka sittemmin on johtanut näihin ongelmiin, että pankit pitävät riskejä konsernin tasoen ulkopuolella. Uskoisin, että muotoilu sinänsä ei muodostu ongelmaksi tässä tapauksessa, koska suuresti arvostan oikeusministeri Louekosken toimintaa asiassa.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Vastauksena ed. Seppäselä totean vain, että en minä ajatusta ollenkaan epäile, mutta minä epäilen,

että sanamuoto ei tuo sitä muutosta, jota ed. Seppänen toivoo niin kuin minäkin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

6) Ed. Perho-Santalan ym. lakialoite n:o 30 laeiksi sairausvakuutuslain 59 §:n 6 momentin ja kansanterveyslain 14 §:n 6 momentin kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Perho-Santala: Herra puhemies! Käsillä oleva lakialoite ei ole uusi asia. Sen käytännön toteutukseen on jo kiinnitetty aikaisemmin huomiota mm. siinä yhteydessä, kun eduskunta vuoden 1990 tulo- ja menoarviota käsitellessään yksimielisesti hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että hallitus seuraavan vuoden budjettiesityksen yhteydessä tekee esityksen kuntarahoituksen purkamisesta hammashuollossa. Näin ei kuitenkaan toistaiseksi ole käynyt.

Kun vuonna 1988 sairausvakuutus- ja kansanterveyslakia muutettiin siten, että nuorten aikuisten yksityishammashoidon sairausvakuutuskorvaukset veloitetaan asuinkunnilta, ryhdyttiin varsin poikkeukselliseen menettelyyn. Kunnista tuli sairausvakuutusjärjestelmän rahoittajia. Se, että hoitoon oikeutettuja ikäluokkia on vuosittain lisätty, on pelkästään myönteinen ja perusteltu asia.

Kuntarahoitus kuitenkin käytännössä vaikeuttaa toimintaa terveyskeskuksissa ja estää terveyskeskusten hammashuollon pitkäjänteisen suunnittelun. Kun lakia aikanaan säädettiin, mm. kunnalliset keskusjärjestöt vastustivat sitä menettelyä, että yksityishammashoidon kustannukset veloitetaan kunnilta eikä niistä vastaa yksinomaan sairausvakuutusjärjestelmä.

Sosiaalivaliokunta aikanaan jo suhtautui epäillen menettelyyn ja huomautti tällöin, että uudistus saattaa yksipuolistaa kuntia omana toimintana järjestettävää hammashuoltoa ja johtaa

kuntien kannalta arvaamattomiin seurauksiin juuri siitä syystä, kun ne eivät voi ennakoida kuntalaisten käyttäytymistä. Käytännössä vuotuisten talousarvioiden laatiminen on ollut ongelmallista, koska talousarvioita laadittaessa ei ole ollut tiedossa, missä määrin hoitoon oikeutettuja ikäluokkia laajennetaan.

Valiokunta oli aikanaan sitä mieltä, että saatujen kokemusten perusteella on tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi. Yksittäisiltä kunnilta on tullut järjestelmän toimivuudesta palautetta joko esityksinä siitä, että asianomaiset sairausvakuutus- ja kansanterveyslain pykälät kumottaisiin, tai siten, että vapaakuntalain yhteydessä on anottu vapautuksia kyseisen pykälän noudattamisesta. Suurista kaupungeista voidaan mainita Vantaa, pienemmistä kunnista Raisio, jotka muiden ohella ovat asiaan kiinnittäneet huomiota.

Näiden palautteiden ja lakialoitteen kirjallisten perustelujen pohjalta esitän yhdessä lakialoitteen muiden allekirjoittajien kanssa, että sairausvakuutuslain 59 §:n 6 momentti kumottaisiin, samaten kansanterveyslain 14 §:n 6 momentti siitä syystä, että järjestely on ollut poikkeuksellinen ja tulossa oleva valtiosuus uudistus mielestäni entistä painokkaammin edellyttää näiden pykälien kumoamista. Viittaen vielä eduskunnan jo aikanaan hyväksymään lausumaan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan lämpimästi ed. Perho-Santalalan lakialoitteen hyväksymistä ja tulen esittämään sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että lakialoite otetaan käsittelyyn, siltä varalta että ed. Perho-Santala itse ei näin menetteli. Toivon, että hän itse tekee esityksen ja saa myös ryhmätoverinsa tätä kannattamaan.

Hän luki sosiaalivaliokunnan aikaisempia kannanottoja ja totesi, että valiokunta suhtautui alun perin epäillen siihen, mutta valitettavasti hallituspuolueiden edustajat eivät rohjenneet hylätä esitystä. Nyt kun kokemusta on kertynyt, valiokunta on todennut joka vuosi, että systeemi pitäisi lopettaa. Voin sanoa suoraan, vaikkei sitä ihan valiokunnan mietintöön niin ole kirjoitettu, että tämä on järjettömin esitys, mitä valtiovarainministeriön taholta on keksitty. Tämä on erittäin byrokraattinen systeemi. Tämä on tullut esille kaikissa niissä terveyskeskusten edustajien ja hammaslääkäriedustajien puheenvuoroissa, joita valiokunnassa on kuultu. Toivon, että asia todella pikaisesti käsiteltäisiin

ja nämä pykälät kumottaisiin. Se olisi terveen järjen voitto.

Ed. Rajamäki: Herra puhemies! Ed. Perho-Santalalan aloite yksityisen hammashuollon kuntarahoituksen poistamisesta on todella paikallaan. Virhe, joka on tehty, on poliittisesti tietoinen sikäli, että sv-järjestelmällä on pyritty yksityistämään aika paljon perusterveydenhuollon palveluja.

Kuten on todettu, tämä on ollut täysin epäonnistunut järjestelmä myös käytännössä, koska terveyskeskusten hammashuollon kehittäminen on sokeutunut. Myös laskutuksessa ja sen valvonnassa on paljon epäkohtia. Siinä mielessäkin on perusteltua nyt ryhtyä tähän muutokseen. Kaupunkiliiton ja yleensä kuntien keskusjärjestöjen taholta on asiaan myös puututtu. Myös Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ovat useampaan otteeseen yksimielisesti vaatineet tämän asian korjaamista, ja kuten todettiin, myös eduskunnassa on asiaan paineita.

Ehkä tätä kautta voisi laajemminkin paneutua kansanterveystyön tilaan. Eduskunnan tulisi vaatia perusterveydenhuollon ja kansanterveystyön ja kansanterveyslain toteuttamisen laajempaa käsittelyä myös eduskunnassa, koska sairausvakuutusjärjestelmällä pyritään koko ajan murentamaan sitä järjestelmää, jonka piti turvata tässä maassa asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta perusterveydenhuollon palvelut tämän maan kansalaisille. Hallitukselta soisi muunkinlaista kiinnostusta kansanterveystyötä kohtaan kuin jokavuotisen keskustelun terveyskeskusmaksun palauttamisesta.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki totesi, että sairausvakuutusjärjestelmällä on pyritty terveydenhuollon palveluja yksityistämään. Tämä ei mielestäni kuitenkaan pidä paikkaansa, koska kyllä kai rehellisyyden nimissä on todettava, että meillä on perusterveydenhuollon järjestelmä yhteiskunnan ylläpitämänä ja tulee varmasti sellaisena säilymään. Ainoastaan meillä on täydentävänä järjestelmänä yksityissektori, joka toimii sellaisilla paikkakunnilla, missä on väestöpohja vähän suurempi. Sitä toimintaa nimenomaan sairausvakuutusjärjestelmän kautta vähän tuetaan.

Minusta kuitenkin ihmisten kannalta on tärkeä asia se, että heillä on myös valinnan mahdollisuuksia, vaihtoehtoja, ettei ole ainoastaan yksi tuutti, josta mennään sisälle, ja ollaan tavallaan sen tuutin armoilla kokonaisuudessaan. Kyllä

yksityissektori täydentää mutta se ei voi toki korvata perusterveydenhuollon palveluja.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Meille on syntynyt yksityistämisen paine itse suunnittelujärjestelmänkin kautta, kun valtakunnallisten suunnitelmien tavoitteet ja resurssit eivät ole olleet tasapainossa. Tavoitteita ei ole muutettu, mutta resursseja on pienennetty, ja näin on syntynyt sairausvakuutusjärjestelmään perustuva yksityinen sektori.

Kun sairausvakuutusjärjestelmä olisikin täydentävä, niin ei olisi mitään ongelmia. Mutta kyse ei olekaan tästä, vaan se on ilman mitään resurssiikiintiötä, virka- ja rakennushankeintiötä olevaa valtion rahan juoksuttamista toista kautta myös korvaaviin ja kilpaileviin järjestelmiin; se ei ole onnistunut. Päinvastoin meidän pitäisi sairausvakuutusjärjestelmää kehittää niin, että nimenomaan lapsiperheiden ja erikoissairauksien erikoislääkäreiden palvelut suuremmalla korvaustasolla turvattaisiin niille, jotka todella tarvitsevat niitä, eikä niin, että me pirstomme terveydenhuollon järjestelmää tänä päivänä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7) Ed. Nikulan ym. lakialoite n:o 33 laiksi eläkesäätiölain 4 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Suomalaisessa asuntopolitiikassa on vaikeuksiin, joita valitettavasti riittää jatkuvasti ja hyvin monella alalla, pyritty löytämään hyvin yksiraiteisella tavalla vastauksia. On pohdittu asumismuotoa: omistusasuntoa tai vuokra-asuntoa. Sen jälkeen on pyritty kehittämään valtion lainoitusta. Tämän jälkeen on pohdittu sääntelyn ja säännöstelyn ongelmia. Viimeksi asumisemme pulmia, vaikeuksia, epäkohtia on pohdittu tarkastelemalla ja miettimällä ns. rahamarkkinoiden vapautumisen vaikutuksia.

Tähän suomalaisen asuntopolitiikan mannaan on tullut uusi säe, kun viime maaliskuussa pääjohtaja Sundqvistin johdolla toiminnut työryhmä ehdotti pitkäaikaisten joukkovelkakirjamarkkinoiden luomista lähinnä vuokra-asuntorahoitusta silmälläpitäen. Sundqvistin työryhmän ehdotus, niin kuin valitettavan monet muutkin suomalaisen asuntopolitiikan korjaamiseksi tarkoitetut ehdotukset, oli sikäli puolitie, että keinoja, millä joukkovelkakirjamarkkinat aikaansaadaan, ei oikeastaan pohdittu, saati että niitä olisi lähemmin tuotu esiin. Sinänsä ne ehdotukset, joita tuossa asuntorahoitustyöryhmä 91:n mietinnössä esitetään, ovat saaneet varsin myönteisen vastaanoton. Tiedämme hyvin, että suomalaisen asuntopolitiikan perusongelmia on kunnollisten, turvallisten vuokra-asuntojen puute erityisesti asutuskeskuksissa, pääkaupunkiseutu ehkä näistä etenemässä.

On ehkä vähän syytä pysähtyä miettimään, mitä tarkoitetaan, kun puhutaan, että pääomamarkkinat ovat vapautuneet, rahoitusmarkkinoilta on hallinnollinen sääntely poistunut. Tässä suhteessa valkoisia läikkeitä vielä löytyy. Vihreän eduskuntaryhmän ryhmäaloitteessa huomio kiinnitetään yhteen niistä, ilmeisesti kaikkien merkittävimpään alueeseen, jolla vielä sovelletaan hallinnollisesti määräytyvää korkoa kaikkien muiden ongelmien lisäksi.

Kysymys on ns. TEL-takaisinlainausjärjestelmästä. Sitä sovelletaan kahdella tapaa. Noin viidesosasta työeläkejärjestelmää vastaavat eläkesäätiöt, joita koskevassa laissa nimenomaisesti todetaan, että säätiön on mahdollisuus lainata takaisin työnantajalle tämän maksamia varoja. Kolme tai neljän viidennestä työeläketurvasta hoidetaan työeläkevakuutuksen kautta. Tältä osin takaisinlainausjärjestelmä on jotenkin saman laajuinen, yhtä merkittävä, mutta se ei perustu lainsäädäntöön, vaan sosiaali- ja terveysministeriön päätöksiin, joten aloitteemme, vaikka sen alueena on koko takaisinlainausjärjestelmä, eduskunnan päätösvallan osalta rajoittuu vain eläkesäätiöihin.

Eläkesäätiölaissa säädettiin tämän vuoden huhtikuun alkuun saakka, että työnantajalla on oikeus vakuuttaa vaatimatta saada lainaksi eläkelaitokseen maksamiaan varoja. Eduskunta muutti eläkesäätiölakia niin, että nyt näistä sijoituksista on vaadittava vakuus. Vakuuden laadusta laissa ei sanota mitään. Valiokunta on kirjannut mietintöönsä, että vakuuden pitää olla hyväksyttävä. On syytä todeta, että muun eläkerahojen

lainaamisen eli lainaamisen muualle kuin työnantajille lain mukaan pitää tapahtua turvaavaa vakuutta vastaan. Ehkä tässä on kouluesimerkki siitä, miten yhdellä sanalla lakitekstissä voi olla arvaamattomia vaikutuksia käytännön elämässä. Joka tapauksessa pitkään on tiedetty takaisinlainausjärjestelmän ongelmat, erityisesti se, että vakuuksia ei ole vaadittu. Nyt niitä aletaan vaatia.

Mutta edelleenkin ei puututa ehkä kaikkein olennaisimpaan asiaan, siihen, että takaisinlainauksen korko on hallinnollisesti säännelty. Takaisinlainauksella ei ole ollut mitään tekemistä rahamarkkinoiden vapautumisen kanssa. Kysymys ei ole mistään pienistä summista. Tiedetään hyvin, että suurten yrityskauppojen ja muiden vastaavien johdosta kertyy rahalaitoksiin noin 100 miljardin markan verottomat talletukset, jotka vähitellen siirtyvät muunlaisiin sijoitusmuotoihin.

Eläkesäätiöiden tasetiedoista, joita sosiaali- ja terveysministeriö kerää, näkyy aloitteemme perusteluissakin todettu asia: Takaisinlainauksen määrä eläkesäätiöistä lieene runsaat 16 miljardia markkaa; se oli vuoden 1989 tieto. Tämän kevään aikana valmistuvat vuoden 1990 tiedot. Takaisinlainauksen volyymi on 80-luvulla noin kolminkertaistunut, 5 miljardista 16 miljardiin. Jos eläkevakuutusyhtiöissä takaisinlainauksen määrä on nelin- tai viisinkertainen, niin puhumme 80 miljardin markan suuruusluokkaa olevasta rahamäärästä, joka on työnantajilla hallinnollisesti säännellyllä korolla.

Eläkesäätiöiden osalta — eikä tilanne ilmeisesti eläkevakuutusyhtiöiden osalta ole toisenlainen — noin 60 prosenttia työnantajien maksuista siirtyy takaisinlainauksena työnantajille. Kun eläkesäätiöiden maksut vuonna 1989 olivat 4,5 miljardia markkaa, niin tämä merkitsee, että noin 3 miljardia markkaa itse asiassa on maksettu sillä tavoin, että työnantaja on antanut eläkesäätiölle tätä koskevan velkakirjan. Minkäänlaisia rahasuoritusta ei ole siinä tapahtunut. Kymmenestä eläkemarkasta kuusi maksetaan sillä tavalla, että työnantaja antaa eläkesäätiölle tai eläkevakuutusyhtiölle velkakirjan, jonka tuksi nyt vaaditaan tosin vakuus, mutta niin kuin sanoin, ei tiedetä, minkälaisia käytännössä nämä vakuudet ovat. Mikä olennaisinta, korko tällä hetkellä on 9,5 prosenttia. Se on kansainvälistä tasoa oleva korko, mutta niin kuin jokainen täällä tiedämme, suomalaisen korkotodellisuuden kannalta se on huomattavan edullinen korko.

Lainsäädäntöä valvovat viranomaiset tietävät myös sen, että takaisinlainatun rahan käyttöä työnantajan toimesta ei voida seurata eikä valvoa. Siinäkin tapauksessa, että työnantajalla tuo raha olisi, mikään ei estä, että sitä rahaa käytettäisiin esimerkiksi lyhyiden velkojen markkinoilla ja sillä kerättäisiin 14—15 prosentin ja sitäkin suurempaa korkoa.

Lakialoitteemme lähtee siitä, että vähitellen — emme halua saattaa työnantajia kohtuuttoon tilanteisiin, kun tiedetään, kuinka tärkeä rahoituskeino takaisinlainaus on — vastaisuudessa viiden vuoden aikana takaisinlainausta rajoitettaisiin sillä tavoin, että se viidennen vuoden kuluttua saisi olla enintään yhtä suuri kuin eläkesäätiön sijoitukset pitkäaikaisiin joukkovelkakirjoihin, asunto-obligaatioihin. Näin pyrimme ohjaamaan pääomia pitkäaikaisten joukkovelkakirjamarkkinoiden syntymiseen. Eläkesäätiöstä mahdollisesti ensimmäisenä vuotena sijoitettava osuus olisi 500 miljoonan markan luokkaa. Kun joukkovelkakirjat ovat pitkäaikaisia, niiden koron ei tarvitse olla kovin suuri.

Ajatus järjestelmän synnyttämiseen löytyy useista länsimaista, joissa aika mittavat vuokra-asuntomarkkinat perustuvat nimenomaan siihen, että eläkerahastot sijoittavat rahansa asuntoihin, jolloin niiden arvo säilyy, niillä on vakaa tuotto ja ennen kaikkea ne toimivat kansakunnan yhteiseksi hyväksi.

Niille, jotka tässä vaiheessa ajattelevat, että näpit irti meidän eläkerahoistamme, haluan todeta, että tästä juuri on kysymys. Niin kauan kuin työnantaja voi maksaa eläketurvaa siirtämällä velkakirjoja rahoituslaitokselle, niin kauan työnantajan näpit ovat eläkerahoissa. Nyt me haluamme vain saattaa ne laajemmalti suomalaisista yhteiskuntaa hyödyntävään käyttöön ja turvan taakse.

Vuokramarkkinoiden toimivuuteen tietysti liittyy monia muitakin asioita. Aloitteessamme kiinnitämme huomiota siihen, että yleensä asuntoja varten tarvitaan sekä rahaa että maata. Maapoliittisia uudistuksia eduskunta tulee käsittelemään lähiaikoina, kun otetaan kantaa lepäämässä olevaan lunastuslain muutokseen. Se on aivan olennainen osa toimivien vuokramarkkinoiden aikaansaamiseksi, ja niin kuin uusi asuntonministeri Rusanenkin on toivonut, laki tulisi todella voida hyväksyä eduskuntakäsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Sen jälkeen, kun on saatu nämä kaksi instrumenttia vuokra-asuntomarkkinoiden luomiseksi eli rahamarkkinat, pitkäaikaiset joukkovelkakirjat, joiden avulla kerätystä

pääomista vuokra-asuntoja voidaan rakentaa, ja tonttipolitiikka sellaiselle tolalle, että voidaan tontteja tarjota, on luotu perusedellytykset myös vuokrasuhdetta koskevien säännösten mahdolliselle muuttamiselle.

Uusi huoneenvuokralaki, joka alkoi toimia varsinaisesti vuoden 1988 aikana, on selvästi kääntänyt vuokratason nousuun, sitä ei ole syytä kiistää. Se on merkinnyt myös sitä, että ne väitteet, että vuokra-asuntosijoitus olisi jollakin tavoin huono, ovat jäämässä pois. Tämänhetkellä vuokratasolla sijoitetulle pääomalle kertyy ehkä 4 prosentin tuotto keskimäärin. Se on todella hyvä tuotto, en halua sitä kiistää. On mahdollista, ettei se vielä ole kilpailukykyinen, kun kerran pääomien saamisesta asuntotarkoitukseen on kysymys, mutta ero ei ole enää merkittävä. Vuokrien reaaliarvon kehityskäyrä uuden huoneenvuokralain johdosta aikaisempaan verrattuna teki sen suuntaisen käännöksen, jossa yleensä suomalainen elokuvasektori tarttuu saksiin. Yhden ainoan kerran tästä poikettiin, kun hallitus tulopolitiikkaan sitoutuneena ei tehnyt niin korkeata vuokrankorotusta kuin olisi ollut mahdollista.

Tässä ehkä huoneenvuokrasuhteen kehittämisen jatkossa on yksi tärkeä näkökulma: vuokrien irrottaminen tulopolitiikasta ja ehkä omien neuvottelumarkkinoiden luominen vuokrankorotuksia varten niin, että vuokranantajien ja vuokralaisten järjestöt, jotka ovat vahvoja ja asiantuntevia ja joita on maassamme riittävästi, voisivat itse käydä neuvottelut tältä osin. Näin ei jouduttaisi kajoamaan esimerkiksi irtisanomissuojaa, joka on aina tarkastelun kohteena silloin, kun puhutaan vuokrasääntelyn lakkauttamisesta. Vuokrasääntelyä ei koskaan voida lakkauttaa poistamatta vuokralaisen irtisanomissuojaa, koska irtisanominen on se keino, jolla vuokrankorotusneuvottelut yksilöllisesti käydään. Irtisanomissuoja voidaan säilyttää, kun saamme aikaan jonkin järjestelmän, joka vuokralaisen ja vuokranantajan edut, tavoitteet ja näkökohdat huomioon ottaen löytää sen tason, jolla vuokrankorotus tapahtuu. Tämähän myös on kansainvälisesti tuttu malli.

Arvoisa puhemies! Näillä saatesanoilla jätän tämän vihreiden ryhmäaloitteen eduskunnan käsiteltäväksi.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä asiahan ei ole uusi. Niin kauan kuin minä pystyn muistamaan, sosiaalidemokraattienkin taholta työeläkerahastojen käyt-

töön asuntotuotantoon on kiinnitetty erilaisilla äänenpaineilla huomiota riippuen vähän siitä, kuka on puhunut. Ruotsissahan parhaimpina aikoina 50 prosenttia rahastoista käytettiin asuntojen, erityisesti vuokra-asuntojen, rakentamiseen, mutta meillä ei tämän tyyppisiin lukuihin ole päästy.

Näyttää olevan niin, että jos Ahon hallitus saa pitkään olla vallassa, niin kohta ei takaisinlainausongelmaa ole, koska vuonna 1992 on tar koitus maksua alentaa 2,5 prosenttiyksikköä. Se on 4 miljardia markkaa ja on tietysti poissa nimenomaan takaisinlainauksesta. Työnantajat ovat aina esittäneet, kun tästä on puhuttu, että takaisinlainaus on tärkeää teollisuuden ja muun elinkeinoelämän työllisyyden kannalta. Tässähän tämä nurinkurisuus hallituksen toiminnassa onkin, että samaan aikaan, kun se haluaa elvyttää, se ottaa rahastoilta, jotka työnantajien kertoman mukaan ovat työllisyyden ylläpitämiseksi tärkeitä, 4 miljardia markkaa pois. Eläkkeiden maksamiseen näistä nyt käytetään parikymmentä miljardia. Niin kuin ed. Nikula totesi, noin 80 miljardia markkaa 110 miljardista on takaisinlainauksen piirissä.

Toivottavaa tietysti olisi, että näistä huomattava osa saataisiin asuntotuotantoon. Vaarallinen ajatus, joka ei välttämättä tarkoita ihan sitä, mitä aloitteessa lukee, mutta joka siinä kuitenkin on, on kohdassa, jossa todetaan, että työeläkerahastot ovat kansakunnan yhteistä säästöä. Ne kartutetaan työnantajamaksuin, mutta asiallisesti ne kertyvät työntekijöiden työsuorituksista. Työeläkejärjestelmä ja työeläke on nimenomaan osa työntekijän palkkaa, se on palkan jatke. Meillä on tällä hetkellä jo kansaneläkejärjestelmä ja sairausvakuutusjärjestelmä, joissa myös työntekijän palkan perusteella kerätään rahaa. Nämä tulevat yleiseen käyttöön, vaikka työntekijä ei esimerkiksi kansaneläkejärjestelmästä nykyisin saa muuta kuin perusosan ja sekin menee pääasiassa verotukseen.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Nikulalla oli puheenvuorossaan monet asiat sinnepäin kuin ne todellisuudessa ovat. Mutta muutamaa yksityiskohtaan haluan puuttua, ennen muuta siihen, että hän asetti kovin paljon toiveita käsillä olevan lunastuslain hyväksymiselle tässä eduskunnassa. Lunastuslaki on ollut voimassa toistakymmentä vuotta, ja sitä on käytetty noin viisi kertaa. Yhteisarvoltaan sillä on lunastettu maa-alueita, joiden arvo on noin 600 000 markkaa. Lunastus-

lain perusteiden osalta mikään ei ole muuttumassa nyt eduskunnassa käsillä olevassa lakiesityksessä, sitä hintaa vain, joka on lunastuksen perusteena, ollaan vähän muuttamassa, mutta ei se kovin iso asia ole.

Hämmästyttä herättää vain hallituksen toimenpiteissä se, että näinkään pientä asiaa ei voida saattaa kuntoon, vaan tänään luimme lehdistä, että hallituspuolueet ovat eilen päättäneet, että lunastuslakia ei hyväksyttäisi tässä eduskunnassa. Siis keskusta ja kokoomus ovat lunastuslain säätämistä vastaan ja kokoomus näyttää muuttavan asiassa kantaansa toisin kuin puolueen edustajat vielä alkuvuodesta sanoivat. Kovin ongelmallista on asuntoasian edistäminen maassamme, kun meillä on tällainen hallitus.

Mitä tulee työeläkejärjestelmän varojen takaisinlainaukseen, niin jännittävää on se, että tärkein osa hallituksen pakettia, jolla pyritään maamme elinkeinoelämää elvyttämään, on työeläkevakuutusmaksun perusteen alentaminen. Siinä on vain kysymys siitä, että lainataan 4 000 miljoonaa markkaa vähemmän yrityksille takaisinlainauksen muodossa kuin muuten olisi tehty. Sama raha pyörii niissä yrityksissä kuitenkin. Kyse on vain kosmeettisesta tase-erästä ja mitään erityistä ei tapahdu. Tältä osin hallituksella on kovin köykäisiä keinoja laman torjumiseksi enkä minä usko, että ne tällä politiikalla lamaa pystyvät torjumaan eivätkä pysty rakentamaan lisää asuntoja.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tällä hetkellä tarvitaan kaikkia niitä keinoja, joita on käytettävissä vuokra-asuntotuotannon elvyttämiseksi. Tässä lakialoitteessa lähdetään siitä, että takaisinlainaus vuokra-asuntotuotantoon tapahtuisi suhteellisen pitkällä aikavälillä. Nopeitakin ratkaisuja tietysti tarvitaan, mutta kaiken kaikkiaan aloite on hyvä ja kannatettava.

Eläkesäätiöiden takaisinlainausvarojen käyttöä vuokra-asuntotuotantoon voidaan tietysti perustella myös siltä pohjalta, että nämä rahat ovat todella palkansaajien rahoja, käyttämättä palkkavarantoa. Tässä mielessä nimenomaan työssäkäyvien nuorten asuntotarve tulisi erityisesti ottaa huomioon. Tällä tavoin eläkesäätiöiden varat, kun ne sijoitetaan vuokra-asuntoihin, palvelisivat siis myös niitä, joiden rahoja ne pohjimmiltaan ovat.

Lakialoite palvelee myös sitä tavoitetta, joka nyt on ollut monissa komiteoissa ja toimikunnissa esillä, eli pitkän vakan rahan markkinoiden

saamista. Viimeksihän tämä asia on todellakin todettu Sundqvistin komiteassa, mutta tällä aloitteella saadaan varmasti enemmän konkreettista tälle asialle.

Maapolitiikasta voin yhtyä ed. Seppäsen ajatuksiin siitä, että tällä hetkellä mitään hyvää ei näytä olevan odotettavissa, mutta toisaalta päätösvalta on eduskunnassa. Toivonkin, että kaikki ne, jotka kantavat huolta siitä, että vuokra-asuntotuotannon edellytykset kunnissa turvataisiin, olisivat ansiottoman arvonnousun leikurin kannalla.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuten edustajat Seppänen ja Myller totesivat, on ed. Nikulan aloitteesta aivan oikean suuntaiset esitykset. Mutta lähtökohdasta työeläkerahastojen kertymisestä on hiukan väärä, sillä todella on kysymys palkansaajien ennakkosäästöistä perimmältään.

Aloite on hiukan kaavamainen, mutta hyvin oikean suuntainen. Tämä eläkesäätiöiden tervehdyttäminen on tarpeen, ja siinä auttaa hiukan vakuuksien vaatiminen. Mutta myös ihan periaatteellisena rakenteena se, että eläkesäätiöiden varoista sijoitetaan osa muualle kuin emoyritykseen, olisi omiaan tervehdyttämään niiden tilannetta.

Nämä eläkesäätiöiden epäkohdathan räikeimmillään paljastuivat Turun konkurssin yhteydessä Kuopiossa, ja vasta sen jälkeen on eläkesäätiöiden valvontaa ja normittamista alettu saada asianmukaiselle tasolle. Aika hämmästyttävää, että ne olivat saaneet elää ikään kuin hyväntekeväisyysorganisaatioina, joiden kuitenkin piti turvata täysimääräisesti ne edut, joita palkansaajat ovat olleet oikeutettuja niissä yrityksissä saamaan.

Toivon, että sosiaali- ja terveysministeriö käynnistää laajempaa valmistelua eläkesäätiöitä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Lyhyesti vain lunastuslaista. Kyllä siinä hinta se olennainen tekijä toki onkin, ja tarkoitus on, että saadaan aikaan laki, jolla lunastushinta ei muodostu niin korkeaksi kuin nykyisen lain aikana. Yhteiskunnan toimin syntyvä maan arvonnousu on sellainen asia, joka ehdottomasti ei kuulu välttämättä omistajalle.

Tiedän hyvin, että hallituspuolueet ovat suhtautuneet lain hyväksymiseen kielteisesti. Minusta on tärkeätä, että se toimielin, lainsäädäntöelin, joka asiasta päättää, voi keskustella asiasta

myös niin, että nähdään, ketkä taas ovat vastuussa ratkaisujen syntymisestä, ketkä kantavat vastuun niiden syntymättä jäämisestä.

Ed. Laine: Herra puhemies! Ed. Nikulan aloite ei ole kovin radikaali, ei kovin pitkälle menevä, mutta sen suunta, niin kuin käydyssä keskustelussa on jo ilmaistu, on myönteinen. Tämä on mielipiteeni, ja tulen omalta osaltani antamaan sille tukeni, varsinkin jos tämän aloitteen hyväksyminen todella edistää asuntotuotannon rahoittamista siten kuin ed. Nikula puheenvuorossaan perusteli.

Tahtoisin todeta, että tämä on huomattavasti parempi kuin esimerkiksi RKP:n taholta aikoinaan tehty aloite, jossa kyllä puhuttiin myös asuntotuotannon rahoittamisen tarpeesta, mutta RKP ehdotti valtion omaisuuden myyntiä, sillä tavoin asuntotuotannon rahoittamista. Tämä on siis minusta parempi vaihtoehto, jota ed. Nikula esittää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

8) Ed. Apukan ym. lakialoite n:o 34 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Herra puhemies! Suoraan sanottuna minua hieman huvitti, kun edellisviikolla sain käsiini valtiovarainministerin kirjeen, missä hän esitti kauniisti, miten kansanedustajat voisivat valtiontalouden tervehdyttämistalkoisiin osallistua sillä lailla, että luopuisivat vapaaehtoisesti toukokuun alusta tulleista palkankorotuksistaan. Tuntuu aivan siltä kuin olisi jossakin marittaseuran tilaisuudessa ollut taikka muuten jonkin hyväntekeväisyyskeräyksen ympärillä olisi pyörity. Tuntuu aika naurettavalta, että tässä talossa, missä on tapana tehdä lakeja niiden asioiden toteuttamiseksi, mitä ha-

lutaan, puhutaan jostakin vapaaehtoisesta keräyksestä. Tämä ilmeisesti kertoo sen, että ne jotka tästä vapaaehtoisesta keräyksestä ovat olleet puhumassa, eivät ole tarkoittaneetkaan asian toteutuvan. Jos asian haluaa toteuttaa, niin ne, joilla hallitusvalta on, yleensä sen tekevät laatimalla lain tai muuttamalla olemassa olevaa lakia.

Hupaisalta tuntuu siksikin, että kuluneiden vuosien aikana täällä ei ole kertaakaan puhuttu mistään vapaaehtoisuudesta silloin, kun on annettu hyvätuloisille ihmisille verohelpoituksia ja pudotettu esimerkiksi marginaaliveroa 51:stä 39:ään. Ei silloin ole mistään vapaaehtoisuudesta puhuttu. Täällä on vain tehty laki ja sillä siisti.

Naurettavaa siksikin oli tuo vapaaehtoinen edustajanpalkkion korotuksista luopuminen, että sillä saataisiin, olettaen että kaikki edustajat luopuisivat korotuksestaan, vuosisallalla muutama satatuhatta markkaa. Siis kuukautta, muutama satatuhatta markkaa. Mitä vaikutusta sillä on tämmöisessä valtiontalouden tilanteessa, jossa puhutaan miljardien, kymmenien miljardien markkojen summista? Ilmeisesti ainakin kokoomuksella on ollut kai aika huono omatunto, kun verouudistuksen jälkeen on siirrytty tälle asteelle. Ilmeisesti ajatellaan, että tämännäpäiset eleet ovat niitä, jotka menevät kansaan. Mutta kyllä minulla ainakin on se käsitys, että tänä päivänä kansalaiset ovat niin paljon valveutuneita, ettei heitä tämmöisillä asioilla viilata silmään.

Tuli aivan mieleen silloin, kun luin tämän valtiovarainministerin kirjeen ensimmäisen kerran, että se olisi ollut täydellinen, kun matkassa olisi ollut vielä keräyslipas ja olisi sanottu, että täällä käytävillä aina päivittäin suoritetaan edustajien keskuudessa keräys, että saataisiin valtiontalous kuntoon.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on, niin kuin ilmeisesti useimmat tietävät, ollut sitä mieltä jo hallitusneuvottelujen aikana, kun niitä käytiin, että tässä tilanteessa pitäisi jäädyttää suuret palkat. Me esitimme silloin, että 15 000 markan ja sitä suuremmat palkat jäädytettäisiin. Silloin ei olisi tarvittu mitään tämmöisiä vapaaehtoisia keräyksiä. Muuten sivumennen sanottuna vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä, vaikka valtiovarainministerin kirje hymyilyttikin, me teimme siitä huolimatta päätöksen, että me kaikki ryhmän jäsenet olemme valmiit luovuttamaan tuon 200—300 markan korotuksen, mikä toukokuun alusta on sopimusten mukaan tulossa edustajanpalkkoihin.

Olemme valmiit luovuttamaan sen yleishyödylliseen tarkoitukseen. En ole kyllä huomannut, että tätä olisivat muut ryhmät tämän suunnitelmasta käsitelleet.

Me olemme tämän verouudistuksen yhteydessä aina esittäneet vastustavan kantamme sellaisen verouudistuksen toteuttamiseksi, millä tuloroja kasvatetaan. Olemme luonnollisesti edelleen sitä mieltä, mutta Ahon hallituksella näyttää kyllä olevan selvä linja. Se haluaa panna heikoimmassa asemassa olevat ihmiset laman maksajiksi, vaikka laman oloissa meidän käsityksemme mukaan pitäisi toimenpiteiden olla päinvastaisia eli pitäisi niiden ihmisten asemaa parantaa, jotka hyvinäkin aikoina kärsivät kaikkein eniten. Totta kai heidän tilanteensa laman aikana on vielä pahempi.

Ainakin keskustan olisi kyllä uskonut sen vaaliuhon ja intoilun jälkeen, mitä pari kuukautta sitten vielä käytiin, olevan hieman toisenlaisilla linjoilla. Senhän me kyllä tiedämme, että tämän kaltainen menettely on kokoomuksen linjan mukaista, mitä Ahon hallitus nyt on tekemässä, mutta olisimme kyllä toivoneet, että keskusta olisi pari kuukautta kovat puheensa muistanut eikä näin nopeasti tavallaan kääntänyt kelkkaansa tässä asiassa.

Vasemmistoliitto on kuitenkin halunnut olla hyväntahtoinen ja haluaa auttaa tätä uutta ja kokematonta hallitusta. Me olemme tehneet lakialoitteen, millä pystyttäisiin vähän toisella tapaa valtiontalouden koloa paikkaamaan. Me lähdemme lakialoitteessamme siitä, että verotusta kiristettäisiin 15 000 markkaa kuukaudessa ja sitä enemmän ansaitsevien palkansaajien kohdalla. Meidän mielestämme nyt olisi vähintäänkin kohtuullista, kun puhutaan hirveistä leikkauksista, mitä ollaan tekemässä, että leikkaukset suunnattaisiin ensisijaisesti sinne, missä ihmisillä on maksukykyä, eli hyväntuloisiin ihmisiin. Meidän mielestämme voitaisiin silloin vastaavasti luopua suunnitelmista, joilla ollaan kuristamassa pienituloisten ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta.

Meidän mielestämme tämä on huomattavasti inhimillisempi tapa valtiontalouden kohen- tamiseksi, ja toivomme, että tämän inhimillisen tavan taakse löytyisi tästä salista mahdollisimman paljon ihmisiä. Sitä paitsi tämä inhimillisempi vasemmistoliiton esittämä tapa on huomattavasti parempi verrattuna esimerkiksi valtiovarainministerin vapaaehtoisuuteen perustuvaan kirjelmään. Tämä tuottaisi vuositasolla runsaat 800 miljoonaa markkaa, kun taas valtio-

varainministeri Viinasen paperi toteutuessaan- kin olisi tuottanut muutaman satatuhatta markkaa vuodessa.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a : Arvoisa puhemies! Siinä marttajärjestöjen ja hyväntekeväisyysjärjestöjen aliarvioinnissa, mitä ed. Apukka puheenvuoronsa alussa harjoitti, en ole hänen kanssaan samaa mieltä, mutta ed. Apukan aloite kyllä on oikeasuuntainen.

Ed. Apukan aloitteessa esitetään marginaaliveron nostoa tuloveroasteikon ylimmissä tulo- luokissa. Käytännössä se tarkoittaa suurituloisten verotuksen kiristämistä 1.7.91 voimaan tule- viin veroperusteisiin verrattuna. Asteikon kiristämisaikojen on oikeudenmukainen; lähdetään siinä ajatuksesta, että ei ole järkiperusteita tässä suhdannetilanteessa alentaa suurituloisten verotusta niin paljon kuin nyt ollaan tekemässä.

Ed. Apukan aloitteen toteuttaminen ei johtaisi ketään talousvaikeuksiin, koska kyseessä olisivat todella hyvätulot kansalaiset. Hyvätulot saataisiin näin maksamaan hieman enemmän veroa, mikä olisi tarpeen valtion verotulojen huetessa laman vuoksi. Olisiko käytännössä näin oikeudenmukaisen ratkaisun teko mahdollista?

Ed. Apukan aloitteen toteuttaminen ei ilmeisesti olisi ongelmatonta, vaikka hänen esittämänsä asteikko toteutuisikin vasta lopullisessa verotuksessa vuoden 1992 lopussa tai vuoden 1993 alussa. Meidän kaikkien tiedossa on, että työmarkkinasopu ja alhaiset palkankorotukset on ostettu tälle vuodelle osin veroasteikkomuutoksilla. Akava ja STTK sekä osa muidenkin keskusjärjestöjen jäsenliitoista on saatu matalatasoisiin palkkasopimuksiin sen perusteella, että heinäkuun alussa kevennetään verotusta ja veroasteikkoja tuntuvasti.

Uuden asteikon käyttöönotto ed. Apukan aloitteen tavoin ilmeisesti repisi työmarkkinasopuun niin pahasti, ettei asteikon muutoksiin ole järkevää lähteä kesken vuotta, vaikka oikeudenmukaisuus ja tulonjakonäkökohdat sellaista puoltavat. Jos uusi hallitus haluaa toteuttaa hallitusohjelmassa lupauksensa oikeudenmukaisen tulonjaon, sillä on jo ensi vuoden budjettia valmistellessaan mahdollisuus puuttua veroasteikkoihin. Hallituksella on mahdollisuus esittää otettavaksi käyttöön vaikka tällä hetkellä voimassa oleva tuloveroasteikko tai ed. Apukan aloitteen mukainen verotus. Molemmat merkitsivät hyvätuloisten verotuksen tiukentamista

verrattuna vuoden 1991 loppuvuoden tilanteeseen. Ed. Apukan aloite on muutoin erinomainen evästys hallituksen toimiin ja eduskunnan työhön.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lahti-Nuuttilan puheenvuoro oli aika mielenkiintoinen. Toisaalta hän kannatti meidän lakialoitettamme, piti sitä tulonjaon kannalta oikeudenmukaisena, mutta toisaalta hän sitä vastusti. Kun perusteluna vastustukselle käytetään sitä, että veroasteikotkin ovat osa työehtosopimusta, niin sinänsä on tietysti totta, että työmarkkinajärjestöjen kanssa tehtyä sopimusta ei yksipuolisesti pitäisi mennä muuttamaan, mutta kun nyt tilanne on koko ajan taloudellisesti kiristynyt, niin tietysti asiasta voisi työmarkkinajärjestöjen kanssa käydä neuvottelut.

Edellisen hallituksen ei tietysti olisi koskaan pitänyt tällaista esitystä tehdä. Se olisi ollut järkevin ratkaisu, koska tiedettiin, että suurituloiset parhaiten menestyvät hallituksen verohelpotuksissa, ja tästä on aivan tuoretta tietoa. Uusimman tulonjakotilaston mukaan johtotehtävissä olevien toimihenkilöiden palkat ovat nousseet nopeimmin ja palvelu- ja jakelutyöntekijöiden heikoimmin. Tämä on Tilastokeskuksen tuoreen tulonjaon ennakkotilaston mukainen tieto. Tämä koskee ainakin kokopäiväisesti työskenteleviä. Miesten tulot vuonna 1989 elikkä silloin kun ensimmäinen verouudistuksen vuosi oli kyseessä, olivat 126 500 ja naisten 92 800 markkaa, ja nämä ylempien toimihenkilöiden nettotulot kasvoivat 15 prosenttia. Tässä mielessä on kyllä paikallaan juuri suurituloisimpien päästä nyt taloudellisen laman iskeyttyä kiristää enemmän.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitän huomiota siihen, että ed. Apukan näkemykset ovat kyllä aivan oikean suuntaiset mutta ajoitus on toki hyvin väärä. Vaikka tuo esitys millä tavalla tahansa luetaan, merkitsee se käytännössä sitä, että ed. Apukan edustaman näkemyksen mukaan Kallion sopimusta pitäisi rikkoa. Jos siis esitys johtaisi todellisiin tuloksiin, niin sillä olisi todella dramaattiset vaikutukset, koska se merkitsisi sitä — niin kuin pääministeri Ahonkin kanta näyttää olevan — että viedään pohja todelliselta vakauttamispolitiikalta tulevaisuudessa.

Ei voida mielestäni asettua työmarkkinajärjestöjen keskenään solmiman sopimuksen vastaiselle linjalle kesken sopimuskauden. Sopimus hoidetaan kuntoon niin kuin on sovittu ja sitten pedataan uutta tilannetta. Oikea ajoitus tämän laatukselle toimenpiteelle on se, että tämän sopimuksen osalta kaikki toteutetaan ja pohja luodaan uudelle sopimukselle, joka on sen suuntaisen, kuin ed. Apukka on tässä ehdottanut. Sillä tavalla yhteiskuntaa kehitetään oikealla tavalla, ei niin, että lähdetään sopimuksen rikkomisen tielle. Riittää jo, että pääministeri on lähtenyt puheissaan sille tielle.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saattaisin aloittaa tämän vastauspuheenvuoroni aivan samalla tavalla kuin ed. Stenius-Kaukonen aloitti minulle. Ed. Stenius-Kaukonen, puheenvuoronne oli hyvin mielenkiintoinen. Kannatitte aloitetta, mutta samalla kannatitte sitä näkemystä, jonka esitin puheenvuorossani, että myös työmarkkinajärjestöt ja heidän käsityksensä pitää ottaa huomioon, kun veroratkaisuja tehdään.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Apukan toteamus siitä, että edellisellä vaalikaudella veroasteikot ovat kehittyneet suurituloisia suosivasti, pitää varmasti paikkaansa. Sen sijaan ajatus siitä, että tämän vuoden veroasteikkoja lähdetäisiin korjaamaan, on kovasti myöhäinen. Kun tiedämme, missä tilassa verohallinnon kyky suorittaa verotus tällä hetkellä on, niin se ei voi onnistua. Sen sijaan ajatus siitä, että veroasteikkoja pidettäisiin tämän vuoden loppuun voimassa nykyisellään ja tällä tavalla veronmaksajat lainaisivat valtiolle rahaa, jonka he saisivat korollisena takaisin, mielestäni on aivan harkinnan arvoinen. Se on vaihtoehtona parempi ainakin kuin liikevaihtoveron korotus.

Lamaa ei varmasti tulla nykyisen hallituksen aikana maksattamaan kaikkein heikompiosaisten kustannuksella. Totean, että teollisuuden tukipaketissakin sairausvakuutuksen pennin korotus alkaa vasta 80 000 markkaa ylittävältä osalta ja tässä mielessä on rakennettu sosiaalisella tavalla. Se politiikka, että nimenomaan heikompiosaisten huomioidaan erityisesti vaikeinkin aikoina, on varmasti Ahon hallituksen politiikkaa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Ala-Nissilä on hyvin

informoitu hallituksen toimenpiteistä, kysyisin: Onko sosiaalisesti perusteltua, että kansaneläkeläisille määrättäisiin kansaneläkemaksu eli siis kansaneläkkeet pantaisiin verolle tämän maksun muodossa? Pidän sitä erittäin epäsosiaalisena ja kysyn edustajalta, onko tällainen hallituksen suunnitelmissa.

Varsinaisen vastauspuheenvuoron pyysin ed. Pulliaiselle. Hän tarkasteli tätä asiaa yhtä muodollisesta näkökulmasta kuin pankkitarkastusvirasto pankkien taseita, eli mielestäni hallitus jo syyllistyy sopimusten rikkomiseen sillä tavalla, että vastoin sitä, mitä oli odotettavissa ja annettua informaatiota, liikevaihtoveroa ollaan nostamassa 0,8 prosenttiyksikköä, joka huonontaa palkan ostovoimaa, ja sen lisäksi ollaan ottamassa käyttöön yli 80 000 markkaa ansaitseville ylimääräinen kansaneläkemaksu. Jokainen sitä suuremman palkan saavista ihmisistä joutuu maksamaan 1 prosentin maksua, jota ei kutsuta veroksi. Tältä osin mielestäni sopimusta on jo rikottu. Sitä vain ei kutsuta sopimuksen rikkomiseksi sen takia, että sitä on rikottu käytännössä, vaikka muoto onkin säilytetty. Toivoisin, että ed. Pulliainen olisi huolestunut myös tällaisesta sopimuksen rikkomisesta eikä vain siitä, mikä on muodollisella perusteella tulkittavissa sopimusrikkomukseksi.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä lyhyt keskustelu kyllä osoittaa aika hyvin, miten meillä hyvätuloisten ihmisten asia on Suomessa suojattu. Kun katselette meidän lakialoitettamme, niin näette, että siinä ei varmasti aivan pienituloisten ihmisten asiasta puhuta, vaan todella hyvätuloisten ihmisten. On merkillistä, että heti kun vihjataan sinnepäin, että näiden ihmisten asemaa voitaisiin vähän laman aikana saattaa tiukemmaksi, niin kaikki vihreitä myöten ovat valmiita puhumaan siitä, miten tässä nyt ollaan rikkomassa Kallion sopimusta.

Edellä ed. Seppänen kertoi esimerkkejä, millä tavalla Ahon porvarihallitus on rikkomassa Kallion sopimusta, mutta näistä ei kukaan ole täällä huolissaan. Silloin kun puhutaan vähänkin siihen suuntaan, että hyvätuloisten ihmisten asemaa laman aikana hieman kiristettäisiin, niin Kallion sopimukset kaivetaan oitis esille. Minun mielestäni ed. Pulliainen voisi myös keksiä keinoja, millä tavalla saataisiin lamaa maksamaan ne, joille vuosikaudet helpotuksia ja verohelpotuksia annettu, eikä mietitä, miten tällaiset toimet voitaisiin estää.

Ed. Ala-Nissilälle sanoisin lyhyesti, että on aika turhaa selittää, miten pääministeri Ahon hallitus tulee huomioimaan pienituloisten ihmisten aseman. Suunnitellut leikkaukset ja valtiovarainministeriön suunnitelmat menojen karsimiseksi ovat kyllä sen laatuaisia, että niitä ei kannataisi tässä talossa olla sellaisiksi todistamassa, että niillä ei pienituloisten ihmisten asemaan puututa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiinnitän edustajien Seppänen ja Apukka huomiota siihen, että nyt käsitellään päiväjärjestyksen kohtaa 8), joka koskettaa veroasteikkoja, eikä yleensä talouspolitiikkaa. Siihen tarjoutuu tilaisuus ymmärtääkseni tämän kuun lopulla, kun on käsitellyssä hallituksen talouspoliittinen tiedonanto, silloin palataan näihin asioihin perusteellisesti.

Muutoin olen sitä mieltä, että suurituloisten pitää antaa osuutensa ilman muuta tässäkin tilanteessa. Mutta olen toisaalta sitä mieltä, että pienituloisten edun mukaista on se, että sopimuksista pidetään viimeiseen saakka kiinni, kaikilta osin aivan absoluuttisesti, edustajat Seppänen ja Apukka. Jos lähdetään siitä, että ryhdytään liisimään yhdessä kohti, niin sitten sitä tehdään kaikkialla. Sen jälkeen sopimustoiminnalla ei ole mitään merkitystä. Olen kyllä sitä mieltä, että sopimustoiminta on hyvä, mutta se edellyttää sitä, että niistä pidetään kaikilta osiltaan kiinni, silloinkin kun on tehty huonoja sopimuksia. Ne puretaan vain yhteisestä sopimuksesta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ymmärrän, että vihreät eivät haluaisi puhua mistään muusta asiasta kuin nyt käsillä olevasta, koska ne muut alueet ovat huomattavasti ongelmallisempia. Vihreäthän olivat näiden verotaulukoiden kannalla, jotka ovat tänä vuonna voimassa. Toisin kuin esimerkiksi vasemmistoliiton edustajat he äänestivät hallituksen esityksen puolesta, jolla annettiin verohelpotuksia suurituloisille täksi vuodeksi. Eli vihreillä on ollut verotuksessa epäsosiaalinen linja, jos katsomme mitä on tapahtunut taulukoiden yläpäässä. Ymmärrän, että vihreät ovat tässä asiassa hajallaan. Siellä on ed. Paloheimo, jonka mielestä ehdottomasti pitäisi suurituloisia suosivia verohelpotuksia tehdä. Sitten on toinen ääripää, ed. Pulliainen, jolla on sosiaalista mie-

lenlaatua ja sosiaalista omaatuntoa myöskin luonnonsuojeluun tähtäävissä kysymyksissä. Mitä vihreiden kokonaiskäyttäytymiseen tulee, niin te olette olleet näissä kysymyksissä suurituloisia suosivien ratkaisujen kannalla. Siltä osin me olemme nyt purkamassa järjestelmää, jolla verohelpotuksia on annettu.

Haastan ed. Pulliaisen lopuksi antamaan oman kansanedustajan palkkaan liittyvän palkankorotuksensa yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Niin olen itse luvannut tehdä, ja sillä tavallahan me voisimme ainakin todistaa, että olemme omalta osaltamme kantamassa korteamme kekoon, vaikka tätä lakialoitetta, ed. Pulliainen, ei hyväksyttäisikään.

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Viime aikoina valtiontalouden hätätilan korjaamiseksi on etsitty ja esitettykin mitä moninaisimpia keinoja. On toisaalta etsitty säästökohteita ja mietitty kuumeisesti myös, miten valtion tuloja voitaisiin lisätä. Tällaisesta etsinnästä tässäkin on kysymys. On puhuttu myös yhteisistä koko kansan taloustalkoista. On selvää, että silloin kun on kysymys talkoista, kaikki osallistuvat oikeudenmukaisella ja kohtuullisella osuudella kukin voimiensa ja kykyjensä mukaan. On aivan selvää, että talousasiassa voimien ja kykyjen mukaan tarkoittaa sitä, että ne, joilla on enemmän, antavat pois enemmän kuin ne, joilla on vähemmän.

Mitä tulee siihen, että taloustalkoita ei voida toteuttaa sen vuoksi, että sopimukset on jo tehty tietyksi ajaksi ja tietyllä tavalla: sopimusta voidaan aina yhteisestä sopimuksesta muuttaa. Jos yhteisestä sopimuksesta muutetaan niitä sopimuksia, jotka estävät veroasteikkojen tarkistuksen peruutuksen, niin silloinhan tällaista neuvottelua voidaan käydä ja voidaan pyrkiä ratkaisuun yhdessä. Jos kerran asenne on se, että yhteisiin taloustalkoisiin mennään, niin silloin ilman muuta tällainen tekninen toteutus pitäisi olla mahdollista.

Mitä tulee esillä olevaan aloitteeseen, se on edullisempi kuin palkankorotuksista luopuminen. Kun niistä luovutaan, se myös osaltaan vähentää verotuloja, paitsi marttakkerhon nimellä kulkeva asia. Kaiken kaikkiaan, jos palkkoja ei koroteta tai niitä alennetaan, niin silloinhan myös verotulot alenevat, ja se koskisi lähinnä vain virkamiehiä eikä koko yhteiskuntaa. Kun verotaulukoihin puututaan, se koskee kaikkia niitä, joilla on valtionverotuksessa verotettavaa tuloa.

Tässä keskustelussa, kuten muutenkin, kaikki me ilmeisesti olemme yhtä mieltä siitä, että valtiontalous on saatava kuntoon. Toisaalta väittäisin, että vaikka tämä keskustelu koskee nimenomaan valtion tuloveroasteikkoja, sitä ei voida käydä niin, että valtiontaloutta ja tilannetta käsiteltäisi myös kaiken kaikkiaan, koska nämä asiat liittyvät toisiinsa. Jos me ajattelemme yhteisten varojen hoitoa maassamme, niin yksi ongelma on nimenomaan ollut se, että me loke-roimme asiat liian jyrkästi eri hallinnonaloille ja meiltä puuttuu hallinnonalojen järkevä yhteistyö. Yhteistyön puutehan on osaltaan johtanut juuri byrokratiaan, joka on eräs suuri valtion tarpeettomien menojen lisääjä ja siten valtiontalouden tasapainon jäytävä.

Kun mietimme lamasta ulospääsyä ja valtiontalouden kohentamista, hyvin pian havaitsemme, että keinovalikoima ei ole kovin laaja. Keinoja ovat lähinnä menojen leikkaukset eli säästötoimet tai toiseksi tulojen lisäykset. Tulojen lisäyksessä taas mahdollisia ovat verojen ja maksujen korotukset toisaalta ja toisaalta velanotto.

Näistä mahdollisuuksista kaikkein huonoin vaihtoehto on valtion ja kuntien talouden kohentamiseksi otettava velka, sen ovat viime aikojen karvaat kokemukset niin yksityistalouksien kuin valtion ja kuntien taloudenkin osalta osoittaneet. Koska velat on myös maksettava ja kaiken lisäksi tällä hetkellä korkealla korolla, velanotto merkitsee aina maksujen sysäämistä tuleville vuosille. Tässä tilanteessa jo valtion lisävelanotto merkitsee maksujen sysäämistä tuleville polville, ei riitä, että lähivuosille, vaan niitä viuluja maksetaan hyvin pitkään jo entisistä lainoista ja vielä pitempään sitten, kun otetaan lisälainaa. Kaiken lisäksi ulkomainen lainanotto lisää myös vaihtotasevajetta ja siten on omiaan pitkällä tähtäimellä lisäämään ja vaikeuttamaan entisestään valtiontaloutta ja koko kansantaloutta. On siis löydettävä mahdollisimman pitkään muita keinoja kuin velanotto.

Oikea linja on se, että haetaan menosäästöjä, mutta niiden kohteena eivät saa sen kummemmin kunnan kuin valtion puolellakaan olla köyhät ja sairaat. Tähän asti säästöt ovat valitettavasti löytyneet helpoimmin lähinnä näiltä aloilta. Välttämättömästä sairaanhoidosta tinkiminen, köyhien aseman vaikeuttaminen on mitä sopimattomin ja epäeettisin keino julkisen talouden kohentamiseksi. Toki säästökohteita on olemassa, ja varmasti niin valtiolla kuin kunnillakin on turhia menoja ja jopa turhia virkojakin. Näiden menojen ja virkojen uudelleenarviointi ja

turhan byrokratian karsiminen toisivat säästöjä, joita kovasti haetaan tulonlisäysten ohella.

Käsiteltävänä olevassa aloitteessa on kysymys nimenomaan tulonlisäyksistä. Veroasteikon tarkistuksen tämän vuoden verotuksessa voisikin hyvin peruuttaa hyvätuloisten verotuksessa. Aloitteessa esitetään rajaksi 15 000 markan kuukausitulot. Itse voisin olla vielä tiukempi ja ajatella jopa 12 000 markan kuukausituloja. On makuasia, mikä se raja on.

Tämän ehdotuksen etuna, mikäli se toteutuisi, olisi se, että se koskee kaikkien tiettyyn tuloluokkaan kuuluvien tulonsaajien verotusta. Täten tämä vaihtoehto olisi oikeudenmukaisempi ja parempi kuin esimerkiksi korkeapalkkaisten virkamiesten palkkojen korotuksista luopuminen, mikä koskisi vain julkisen sektorin palkkoja ja osaltaan myös vähentäisi valtion ja kuntien verotuloja.

Aloitteen sisältämän ehdotuksen ohella voitaisiin taloustalkoissa harkita myös lomarahasta luopumista tietyllä palkkatasolla, esimerkiksi 10 000—12 000 markkaa kuukaudessa ja sitä korkeammissa tuloluokissa, vaikka bruttopalkkojen leikkaukset merkitsevätkin verotulojen vähenemistä. Se olisi rikka rokassa, yksi asia lisänä, tuloveroasteikkokevennysten peruuttamisen ohella.

On valitettavaa, että hallituksessa ei näy löytyvän riittävää poliittista tahtoa veroasteikon tarkistuksen peruuttamiseen tietyissä tuloluokissa. Nyt tarvittaisiin todella kipeästi ja pikaisesti valmiutta todellisiin taloustalkoihin, joissa kaikki ovat kohtuullisella ja oikeudenmukaisella osuudella mukana. Asteikkotarkistusten peruuttaminen olisi eräs hyvä alku tuloksekkaille taloustalkoille, joiden tarpeellisuudesta kukaan ei liene eri mieltä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Moilanen hallituspuolueen edustajana esitti hurskaita mielipiteitä tiettyjen ratkaisujen puolesta, joita ed. Apukan aloitteeseen on kirjattu. Mutta kun tulee käytännön toimenpiteet, niin olen täysin vakuuttunut siitä, että kristillisen liiton eduskuntaryhmä tulee tässä asiassa olemaan hallituksen linjoilla ja ed. Moilanen siinä muiden mukana.

Olen myös havainnut ed. Moilasan vastustaneen kaikkia sellaisia ratkaisuja, joissa jouduttaisiin jostain luopumaan henkilökohtaisesti. Niinpä haastan myös ed. Moilasan tässä yhteydessä luopumaan henkilökohtaisista palkankorotuksista yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Kun paikalle sattui myös ed. Rauramo ja ed. Niinistö, niin haastanpa heidätkin mukaan luopumaan henkilökohtaisista palkankorotuksista yleishyödyllisten tarkoitusten hyväksi.

Ed. Liikkonen: Arvoisa puhemies! On ihan selvää, että tällaisessa taloudellisessa tilanteessa, kuin maamme tällä hetkellä on, meidän täytyy kaikkien kansalaisten tinkiä. Olen sitä mieltä, että suurituloisten etupäässä ja ensisijaisesti tulee näyttää esimerkkiä ja olla nimenomaan antamassa omasta osuudestaan.

Kuitenkaan en ymmärrä niitä puheenvuoroja, joita on käytetty ja joissa on syytetty Ahon hallitusta. Minä olen ensikertalaisena salissa, mutta olen pannut ilolla merkille, että Ahon hallitus ei ole pyrkimässä mihinkään pisteenkeruuseen, vaan nimenomaan pyrkii kokonaisvaltaiseen talouspakettiin, jolla tämä maa saadaan lamasta pois. Ihmettelen niitä puheenvuoroja, joissa Suomen keskustaa niitten suunnitelmien perusteella, joita lehdistä on, syytetään vähäosaisten, pienipalkkaisten syrjimisestä. Se ei suinkaan pidä paikkaansa. Tulette sen näkemään jatkossa.

En voi hyväksyä tällaista pisteenkeruuta, että yhtäkkiä pyritään jollain asioilla sanomaan, että näin maamme talous tulee todella kuntoon. Näen, että meidän täytyy saada yksimielisyyttä ja rakentavaa henkeä tässäkin salissa eikä syytellä toisia ryhmiä.

Toivon, että yhteistyö tiivistyy ja saamme yhteiset voimat kokoon ja Suomen talouden elpymään.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen keskustan linja, jota täällä esiteltiin, ei ole kovin uskottava siinä yhteydessä, kun hallitus ensimmäisiksi töikseen nosti ministerien erityisavustajien palkkausta jopa 8 000 markalla kuukaudessa verrattuna siihen, mitä nämä palkkiot olivat edellisen hallituksen aikana. Tältä osin me olemme tekemisissä hallituksen kanssa, jonka ministerit saivat heti virkaan tullessaan 1 000 markan korotuksen eivätkä tehneet asian hyväksi mitään,

ainakaan tiettävästi eivät ole tehneet, joka nosti ennätysuuriksi ministerien avustajien palkat ja tältä osin on toiminut sellaisella suurituloisia suosivalla linjalla, jossa ei itse tarvitse luopua mistään.

Minä haastan myös ed. Liikkasen ja myös, kun ed. Häkämies on tullut saliin, ed. Häkämiehen luopumaan henkilökohtaisesta palkankorotuksesta yleishyödyllisten tarkoitusten hyväksi.

Ed. Liikkane (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olin myös kovasti kiinnostunut joku päivä sitten siitä, mitä on tämä erityisavustajien palkkojen nousu. Sain selvän vastauksen, että nykyinen hallitus ei ole tehnyt sitä ratkaisua, vaan se on jo aikaisemmin tehty, joten ed. Seppäsen tieto minun saamieni tietojen mukaan on väärä. Eli Ahon hallitus ei ole sellaista päätöstä tehnyt, vaan se on toteutettu ja ajoittunut tähän ajankohtaan. Minun saamieni tietojen mukaan edellinen hallitus on sen tehnyt.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Seppänen puuttui erityisavustajien samoin kuin ministerien palkkaukseen. Kuten ed. Liikkaneinkin jo totesi, tässä on kyseessä järjestelmä, joka perustuu sinipunahallituksen aikana tehtyyn Kallion tulopimukseen, ja taas erityisavustajien palkkaus nähdäkseni perustuu silloisen valtiovarainministerin Ulla Puolanteen valmistelemaan ja toteuttamaan päätökseen. Eli kysymys ei suinkaan ole Esko Ahon hallituksen toimenpiteistä.

Sen sijaan olen ed. Seppäsen kanssa siitä samaa mieltä, jos voin ed. Seppäsen puheenvuoron sillä tavalla tulkita, että meidän tulisi näyttää mallia tinkimisessä muille, eli on lähdettävä siitä, että me itse olemme valmiit tinkimään silloin, kun vaadimme sitä toisilta. Mutta se, millä tavalla tinkiminen tapahtuu, minusta pitäisi toteuttaa niin, että tässä tilanteessa palkat voitaisiin jäädyttää sille tasolle, jolla ne olivat huhtikuun lopussa. Mutta silloin pitäisi tämä järjestelmä toteuttaa kaikkia hyvätuloisia koskevana. Ei siinä yksin kansanedustajien tinkiminen auta. Totta kai se on malliksi toisille, mutta kun puhutaan, aivan oikein, oikeudenmukaisuudesta silloin, kun tingitään, siinä pitäisi olla huomattavasti isompi joukko mukana.

Vielä sen verran erityisavustajien palkkauksesta, että erityisavustajien palkkaushan on tavattoman isossa haarukassa, jonka sisällä kyseinen ministeri nähdäkseni pitkälti tekee esityksen siitä, mikä palkkaus avustajalle maksetaan. Jos käytetään haarukan ylärajaa, puhutaan 8 000 markan korotuksesta, mutta käsittääkseni on mahdollisuus huomattavasti pienempäänkin korotukseen haarukan sisällä tässä tilanteessa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeksi mainittuun asiaan liittyen mielestäni hallituksen pitäisi tehdä periaatepäätös siitä, että käytetään vain niitä palkkaluokkia, jotka olivat aikaisemmin voimassa eikä käytetä niitä uusia palkkaluokkia, jotka jo edellinen hallitus on mahdollisesti tehnyt ministerien erityisavustajien palkkaamiseksi. Tässä herää epäily, että kuitenkin käytetään niitä uusia palkkaluokkia eikä pitäydytä vanhoihin palkkaluokkiin, koska sellaisia paineita erityisavustajilla on ollut, että he saivat isompia palkkoja. Tältä osin mielestäni olisi selvää, jos hallituksen edustajat tulisivat ja sanoisivat, että erityisavustajat ovat vanhoissa palkkaluokissa eivätkä uusissa.

Mitä henkilökohtaiseen luopumiseen tulee, niin haastan myös ed. Anttilan luopumaan henkilökohtaisesta palkankorotuksesta yleishyödyllisten tarkoitusten hyväksi. Toivoisin, että ne edustajat, joita on haastettu, ottaisivat haasteen vastaan sillä tavalla, että ilmoittaisivat, tulevatko luopumaan vai eivätkö tule luopumaan. Mitä mieltä esimerkiksi ed. Niinistö on haasteen vastaanottamisesta?

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On valitettavaa, jos ed. Seppäselä liikenee varoja ja vain palkankorotuksen verran yleishyödyllisiin tarkoituksiin vasta nyt. Me olemme olleet jo tähänkin asti sellaisessa palkkaluokassa, että olisi ollut hyvin toivottavaa, että olisimme melkoisen osan siitä antaneet yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Mitä tulee palkankorotuksiin, kuten jo varsinaisessa puheenvuorossani totesin, palkankorotukset elikkä se, että palkoista leikataan, merkitsevät sitä, että silloin myös verotuloja leikataan. Asteikkotarkistuksissa, joista tässä on kysymys, ja nimenomaan kun on kysymys asteikkotarkistusten peruuttamisesta, tulee valtiolle verotuloja eikä verotulojen menetyksiä kuten tulee palkko-

jen leikkauksissa. Tämä ei tarkoita sitä, että vastustaisin, kuten jo totesin puheenvuorossani, palkkojenkaan leikkauksia, mutta tahdon korostaa sitä, että valtion veroasteikkojen tiukennus on tehokkaampi keino ja samalla myös oikeudenmukaisempi siinä mielessä, että se koskee kaikkia tuohon tuloluokkaan kuuluvia eikä vain joitakin valtion ja kuntien virkamiehiä.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen haastaa kansanedustajia talkoisiin, joilla luovutetaan palkankorotukset yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Minusta tämä on kestämaton tie. Kyllä täytyy selkeästi sitten tehdä ratkaisu siitä, mitä itsekin kannatan, että kansanedustajien ja ministerien palkat irrotetaan Kallion tulosopimuksesta, johon perustuen nämä korotukset ovat tulleet, ja sen jälkeen luodaan järjestelmä, joka koskee meitä kaikkia ja johon mielellään ottaisin tuki mukaan myöskin valtion ylimpien viranhaltijoiden palkat. Silloin se olisi koko sektori. Mutta minusta kestämaton tilanne on se, että täällä eräällä tavalla käydään huutokauppaa siitä, kuka nyt eniten luovuttaa mihinkin. Kyllä meillä jonkin näköinen logiikka tässä asiassa pitää säilyttää.

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen kaiketi entisenä taloustoimittajana talousasioista jotakin ymmärtää, mutta tässä salissa olemme tottuneet siihen, että hänen puheenvuoronsa ovat pääsääntöisesti vain populistisia. Hän on nyt jo haastanut suunnilleen kaikki kansanedustajat luovuttamaan palkankorotuksensa yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Toivon, että hän samalla innolla sitten ammattiyhdistysliikkeen edessä esittää korkeapalkkaisia metallimiehiä ja korkeapalkkaisia paperimiehiä luovuttamaan palkankorotuksensa tai palkkansa yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Jään tätä odottamaan.

Mitä tulee verotukseen ja sen kiristämiseen, täytyy muistaa, että Suomessa on ollut varsin korkea marginaalivero. Se on aiheuttanut sen, että esimerkiksi tietyt varsin korkeapalkkaiset ammatinharjoittajaryhmät eivät ole viitsineet tehdä töitä enää lisää, koska verotus on ollut niin korkea. Kun marginaaliveroa on saatu laskettua, voi olla, että työllisyys on lisääntynyt ja heidän osuutensa verohuollosta on itse asiassa lisääntynyt, mikä varmasti on sekä valtiontalou-

den että kaiken muunkin kannalta tarkoituksenmukaista, eli ei asia suinkaan niin yksiselitteinen ole, kuten tehdyssä lakialoitteesta on esitetty.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin lakialoitteesta olisi ehkä hyvä välillä puhua.

Kun marginaaliverouudistusta aloitettiin Suomessa, oltiin ilmeisesti eräiden tietojen mukaan ainakin kolmanneksi tiukimmissa verotaulukoissa. Kun marginaaliverouudistus edellisen hallituksen toimesta oli sitten toteutettu, tosin keskeneräisenä, oltiin edelleen samalla kolmanneksi tiukimmalla asemalla. Tämä johtui siitä, että kaikki muutkin maat tekivät marginaaliverouudistusta. Minä en näe mitään syytä lähteä kelaamaan nyt Suomessa toiseen suuntaan kuin kaikkialla muualla tehdään.

Mutta minä myönnän sellaisen näkökulman — jäänee hivenen varjoon — että meillä korkeimman marginaaliveron aikana etenkin korkeammissa palkkaluokissa nimelliskorotuksia perusteltiin voimakkaasti sillä, että verottajahan nämä kaikki vie, että pitää olla reipas nimelliskorotus. Minä luulen, että voidaan ajatella eräällä tavalla niin, että nyt, kun verouudistuksen jälkeen tämä peruste ikään kuin putoaa ainakin osittain pois, saattaa olla niin, että jotkut ovat saaneet ansiotonta arvonnousua, joka täytyy ottaa huomioon tietysti tulevaisuuden palkkaratkaisuissa nimenomaan yläpään asteikolla.

Arvoisa puhemies! Minua vähän häiritsevät keskustan edustajien puheenvuorot. Jos edellinen hallitus on tehnyt joitakin lakeja tai säännöksiä, jotka heidän mielestään nyt aiheuttavat kohtuutonta etua jollekulle, pitää vain sitten korjaamaan niitä. Eivät ne ole lopullisia välttämättä. Tulee sellainen ajatus — vähän kerettiläinen — mieleen, että hyvä ottaa edut, etenkin jos saa syyt jonkun toisen niskoille.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen kohteli minua tavan mukaan varsin sympattisesti puheenvuorossaan. Kiitoksia siitä tavasta!

Joudun kuitenkin korjaamaan erään kohdan, joka tarkasti sanottuna kuului hänen eräässään aikaisemmassa puheenvuorossaan niin, että ”vihreät ovat hyväksyneet tämän veroasteikon” tarkoittaen voimassa olevia veroasteikkoja — näin ymmärsin. Nyt on syytä palauttaa mieliin, mikä tilanne oli silloin, kun edellisessä eduskun-

nassa käsiteltiin tämän vuoden veroasteikkoja. Muistaakseni kaikki ryhmät esittivät oman asteikkoratkaisunsa ja niistä äänestettiin täällä salissa sitten niin kuin äänestettiin ja eri vaihtoehdot olivat vastakkain, niin kuin oli kai sovittu jossakin. Siitä voi tietysti tehdä omia johtopäätöksiä.

Vihreitten osalta kuitenkin olennaista on se, että meillä oli tarjolla kokonaisuus, joka koostui toisaalta haittaveroista ja toisaalta veroasteikosta. Näistä oli muodostettu kokonaisuus siten, että se, mikä haittaverossa tuli verorasitusta lisää, ylikompensoitiin alemmissa tuloryhmissä veroasteikossa siten, että verotettavan tulon alarajaa nostettiin merkittävästi siitä, mitä se on tällä hetkelläkin voimassa olevissa asteikoissa, ja taas ylimmissä tuloryhmissä kompensatio ei ollut täydellinen, eli sillä tavalla siitä muodostui kokonaisuus. Tämä todettiin tässä salissa edellisessä eduskunnassa moneen moneen kertaan, kun käytiin samanlaista keskustelua kuin nyt juuri.

Mielestäni ed. Moilasan puheenvuorossa oli hyvin merkittävä aloite, ja se oli se, että luovutaisiin ns. lomarahasta. Takerrun tähän ehdotukseen seuraavasta syystä. On syytä palauttaa mieliin, millä tavalla lomarahaa tuli meille ylipääntään. Se tuli sillä tavalla, että metalliteollisuudessa 60-luvun lopulla ja 70-luvun alkupuolella ei saatu kunnon ammattitaitoisia metallityömiehiä palaamaan entiseen työpaikkaansa loman jälkeen ja niin ryhdyttiin maksamaan lomaltapaluurahaa. Muistan hyvin, kun olin 70-luvun alkupuolella TVK:n hallituksessa ja Virkamiesliiton varapuheenjohtajana. Mietimme oikein, millä tavalla lomaltapaluuraha saataisiin myös julkisen lohkon työntekijöitten eduksi ikäänkuin 13. kuukauden palkkana. Niin luotiin julkiseen hallintoon ensiksi lomaltapaluuraha, joka sitten muutettiin taitavasti lomarahaksi, jotta tausta unohtuisi. Tämä oli työmarkkinapolitiikkaa, johon silloin kaikki menivät mukaan, ja tällä tavalla syntyi nykyinen 13. kuukauden tai osakuukauden palkkausjärjestelmä.

Pohjat, joille tämä muodostui, ovat toki tässä taloudellisessa tilanteessa poistuneet, toisin sanoen edellytykset, joilla 13. kuukauden palkkaa maksetaan. Siispä loogista olisi, että tästä menetelmästä luovutettaisiin tässä tilanteessa. Sillä olisi todellista merkitystä. Tietenkin, niin kuin ed. Moilanen sanoi, toisaalta verotulotkin laskisivat, mutta toisaalta julkisen talouden, siis valtion ja kuntien, menot pienenisivät, kun ei tarvitsisi maksaa 13. kuukauden palkkaa, joka heinä-

kuussa käytännössä maksetaan. Tämä on mielestäni sopimuksen varainen asia niin kuin on kaikki muukin, ja se olisi todella toteuttamiskelpoinen hanke kokonaisuudessaan ja perusteiltaan ymmärrettävä tässä taloudellisessa tilanteessa toisin kuin erilaiset populistiset hankkeet, huutokaupat, talousasioissa.

Vielä, arvoisa puhemies, ministeripalkoista ja poliittisten erityisavustajien palkkausperusteista. Olen ed. Niinistön kanssa aivan samaa mieltä, että silloin, kun tällaiset asiat askarruttavat, ministeripalkkojen osalta se edellyttää lainmuutosta, joka pitää valmistella ja tuoda erittäin nopeasti tänne käsittelyyn ja purkaa päällekkäiset palkkausjärjestelmät. Erityisavustajien palkkausperusteet lienevät kaikkein helpoiten korjattavissa oleva asia, ja porvarihallitus hoitaneen sen asian salamannopeasti kuntoon. Ihmettelen, että on ottanut sellaisenkin julkisen ryöpyn tällaisesta asiasta niskoilleen kuin on ottanut. Se on sellaista masokistista sadismia, jota tämä porvarihallitus töppöilemällä jatkuvasti osoittaa, mutta sen kuin osoittaa vain.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Moilasan ja ed. Pulliaisen logiikassa on yksi pieni ongelma, jonka takia minusta palkankorotuksista luopumisiin ei pidä mennä siinä merkityksessä kuin he ehdottavat. Nimittäin jos me luovumme palkankorotuksista ottamatta niitä valtiolta vastaan, ne annetaan Kymmene Oy:lle ja pankeille ja muulle yrityssectorille, sellaisille, joilla jo on. Tämä hallituksen sellainen hallitus, että se elvyttää elinkeinoelämää antamalla sille rahaa. Silloin se antaisi meidän rahojamme elinkeinoelämälle. Mielestäni homman täytyisi tapahtua niinpäin, että sen sijasta, että me antaisimme omat palkankorotuksemme Kymmene Oy:lle, me ottaisimme ne ja antaisimme sellaisille ryhmille, jotka joutuvat luopumaan tämän hallituksen takia omista eduistaan, jotka joutuvat säästämisten ja supistamisten kohteeksi ja joiden sosiaalista asemaa huononnetaan tämän hallituksen ollessa vallassa. Tämän takia minusta on parempi ottaa se ja määrätä itse se sosiaalisesti hyväksyttävä taho, johon se menee, mieluummin kuin jättää se valtiolle, jolloin se menee Kymmene Oy:lle.

Ed. Hämläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kannustaviin

terveisiin, joita ed. Pulliaisen äskeisessä puheenvuorossa jo Ahon hallitukselle lähetettiin. Ahon hallituksen aikana on otettu käyttöön erityisavustajien palkkausjärjestelmä, jota laajassa keskustelussa ehdittiin kritisoida. Työryhmämietinnöt siitä tehtiin edellisen hallituksen aikana, mutta vasta tämä hallitus on ottanut sen käyttöön. Edelliseltä hallitukselta löytyy paljon peruja, mutta jokainen hallitus vastaa itse avustajien palkkaamisesta ja avustajien palkkausjärjestelmän sisällöstä, joten ihan kohtuuttomiin ei sentään sinipunahallitukseen voi vastuuta asiasta ottaa. Terveisiä vain Ahon hallitukselle, että jos järjestelmässä on vikaa, se voi myös sen muuttaa.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Oikeastaan ed. Hämäläinen sanoi jo sen, minkä ajattelin sanoa. Korostan kuitenkin ed. Pulliaiselle, että minä en ehdottanut enkä halunnutkaan ottaa kantaa mihinkään palkkojen korotuksiin ja alennuksiin tai ennallaan pitämisiin. Totesinpa vain, että jos jotakuta asiat kiusaavat tässä suhteessa, sittenpä ovat valtiit kourassa hallituksessa ollessa. Minusta on hivenen kaksinaamaista kertoa, että muut ovat tehneet ratkaisun, ja sitten hiljaisesti nauttia hedelmät. Se oli se logiikka, jota minä tarkoitin suorastaan moittia.

Ed. Seppäselä: Unohdin ottaa hänen haasteensa vastaan. Ei minulla ole mitään sitä vastaan. Olen sellaista haasteen tarkoittamaa toimintaa harjoittanut jo aikaisemminkin.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Keskustelu takoo hiukan pääasiasta sivussa, mutta rohkenen käyttää minäkin siitä puheenvuoron. Olen joskus sanonut eräissä asioissa, että en ihmettele, että hävisimme viime sodan. Se ei sovi tähän, mutta sanon, että en ihmettele, että kansanedustajien ja eduskunnan arvovalta yhdessä oikeuslaitoksen kanssa on pohjalukemissa kansan tutkitun arvostuksen perusteella.

Viime vaalien aikana eräät kansanedustajaehdokkaat ilmoittivat, että jos he pääsevät eduskuntaan, he antavat 20 prosenttia palkastaan siihen ja siihen tarkoitukseen. Minä varoitin uskomasta tällaisia henkilöitä. Omalta osaltani totesin ed. Seppäselä, että minä en ensinnäkään luovu yhdenkään kuukauden palkasta, en luovu yhdestäkään palkankorotuksesta, joka minulle virkaehtosopimuksen mukaan on annettu. Tämä kaikki on samaa nuoleskelua ja populismia, jota harrastettiin tasan neljä vuotta sitten, kun täällä

keskusteltiin samoista asioista ja kansalaiset nauroivat katujen varsilla kansanedustajien ja eduskunnan tyhmyydelle.

Ne palkat, jotka on meille säädetty ja määrätty, ovat meidän palkkaamme, eikä omatunto ole ollenkaan huono, kun tehdään vain lujasti töitä. Katsomme, että me olemme sen palkan arvoisia täällä. Toisin sanoen minä en tule luopumaan mistään nykyisistä enkä tulevista korotuksista ja sillä siisti. Se on toinen asia, jos yhteiskunnassa lähdetään palkkojen jäädyttämiseen, ehkä alentamiseenkin. Se on kokonaan toinen asia.

Ed. Pulliaisen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi pakottaa jälleen korjaamaan erään kohdan äskeisessä puheenvuorossaan. Hän sanoi tarkasti: "Palkat, jotka on meille säädetty." Arvoisa ed. Aittoniemi: Palkat, jotka me olemme itsellemme säätäneet." Näinhän se on. Mehän säädämme omat palkkamme. Ei meille kukaan tule niitä ulkopuolelta säätämään, ja todettakoon nyt vain, että me yritimme edellisessä eduskunnassa korjata tilannetta, ja Suomen keskusta-merkkinen puolue sen hankkeen tuhosi siinä työryhmässä, jossa me yritimme korjausta saada aikaiseksi, ja siihen kupla sitten puhkesi, ja tässä sitä ollaan puhtaan kaulan kanssa.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Minä tiesin, että ed. Aittoniemi ei koskaan luovu mistään omastaan ja henkilökohtaisesta, enkä minä häntä ole nähin talkoisiin haastanutkaan tietäen, mikä on hänen kantansa näissä kysymyksissä. Mitä tulee kansanedustajien palkkoihin, mielestäni ed. Aittoniemi olisi looginen, jos me lopettaisimme verottoman kulukorvausjärjestelmän ja maksaisimme veroa niin kuin muutkin kansalaiset palkoista. Onko sekin populismia?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät, valiokuntaan lähettämistä varten esiteltävät raha-asiaaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

1) Raha-asia-aloitteet 1—359

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi tiistaina kello 14, kyselytunti tänään kello 17.

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 1)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

Täysistunto lopetetaan kello 15.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola
